

België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

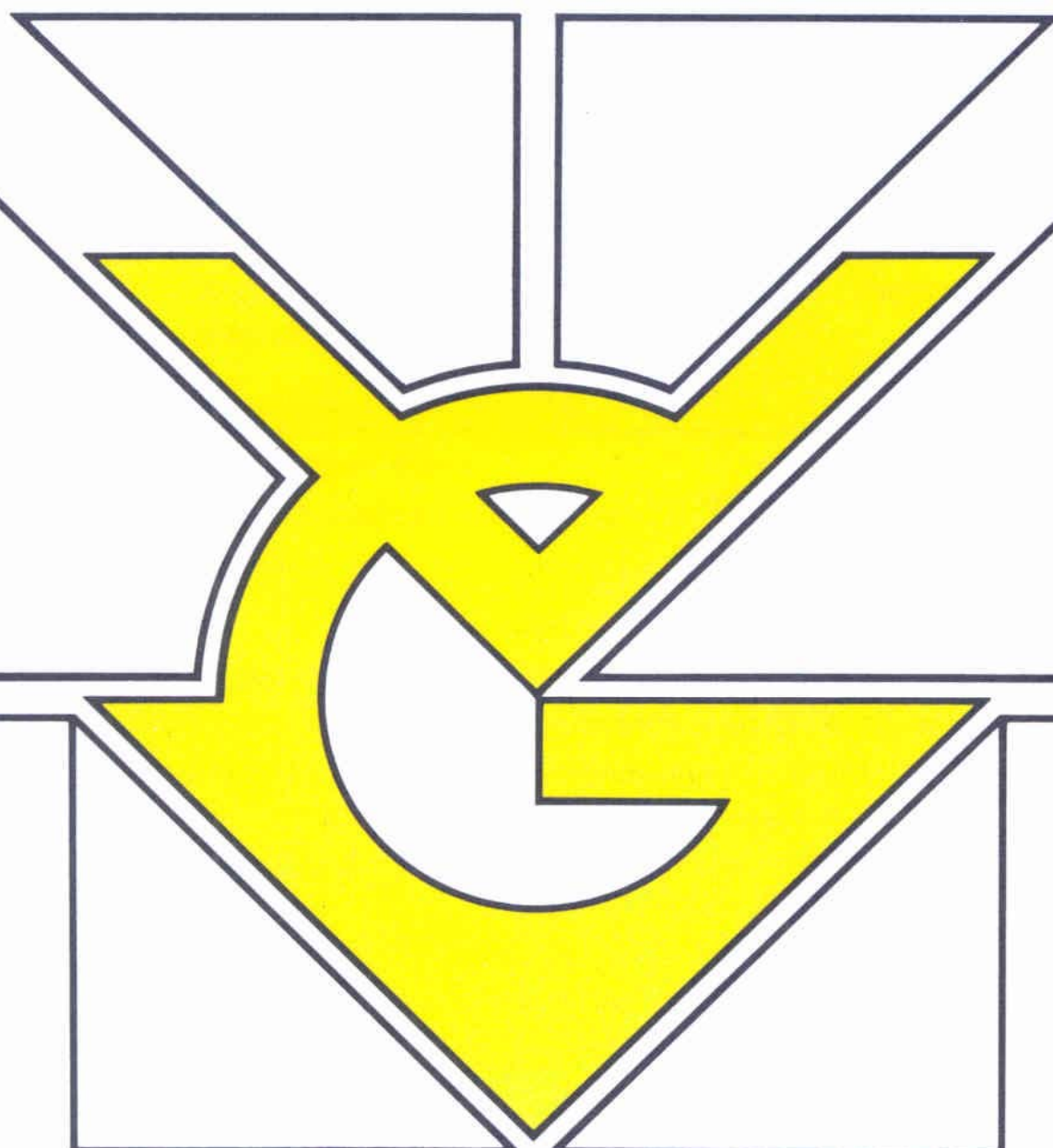
PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

61ste jaargang

Oktober – November - December 2006 Nr. 4

Inhoud

VOORWOORD	3
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	4
BALANS	9
FORUM	11
<i>Moet de bestaande euthanasienet uitgebreid worden?</i>	11
<i>Het Verkeersveiligheidsfonds, een doos van Pandora</i>	13
<i>Vlaams-Waalse uitgavenverschillen in gezondheidszorg bij CM-leden</i>	14
<i>Taalgrens = zorggrens</i>	16
KORTE BERICHTEN	17
VGv-MEDEDELINGEN	21
<i>Open brief aan premier Verhofstadt</i>	21
OVV-MEDEDELINGEN	22
<i>OVV-motie over de uitspraken van Yves Leterme</i>	22
<i>De twijfels van Johan Vande Lanotte</i>	22
VGv-CULTUUR	25
TENTOONSTELLINGEN	25
BOEKBESPREKINGEN	27
PERSONALIA	31
BRIEFWISSELING	32

VVMV-Berichten: KATERN ingevoegd.

W
W
W
-
v
g
-
v
b
e

*Nog meer informatie
Makkelijk om te reageren
Of in discussie te treden*

VOORWOORD

Wij hebben zonet de gemeente- en provincieraadsverkiezingen achter de rug. Hoewel het om lokale verkiezingen ging, kunnen toch enkele kanttekeningen gemaakt worden naar de nationale politiek toe.

Op de verkiezingsavond was het overduidelijk: alle partijen hadden gewonnen. Wanneer zal deze hypocrisie eens ophouden? Deze triomfalistische houding getuigt van weinig respect voor de kiezers. Ook bij het vormen van afspiegelingscolleges (Brugge, Oostende, enz...) wordt de kiezer in het ootje genomen.

En de andere conclusies? Het Vlaams Belang wint vrijwel overal, ook in Antwerpen, hoewel ze daar voor het eerst onvoorzichtig waren en een streefcijfer vooropstelden dat ze niet haalden. CD&V gaat ook vooruit, maar ze halen bijlange de resultaten niet van pakweg vijftien jaar geleden. In vele steden en gemeenten vormden ze een kartel met de N-VA. De "winst" van de CD&V moet op vele plaatsen daar gezocht worden. De vlaams-nationalisten leverden het vers bloed, broodnodig om de anemische CVP op te krikken. Op de N-VA rust nu de zware verantwoordelijkheid de CD&V in de aanloop van de federale verkiezingen en een nieuwe ronde in de staatsvorming op de Vlaamse rails te houden/krijgen. Ze kunnen misschien ter aanmaning de oude VU slogan "Gedaan met geven en toegeven" uit de kast halen, hopelijk met beter gevolg dan in de onzalige Egmont periode. De CVP noemde zich ooit het "schild en zwaard van Vlaanderen", maar het schild diende meestal om zich achter te verschuilen, en het Vlaamse zwaard hebben we zelden of nooit gezien. Wordt het anders in 2007?

De belangrijkste, maar tevens meest rampzalige vaststelling, is de winst van de francophonie in Vlaams-Brabant, zoals trouwens in het vorig nummer van deze Periodiek al geïllustreerd door de cijfers van Kind en Gezin. De Brusselse olievlek deint uit. De splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde is een dringende noodzaak, en zolang zij dit verzuimen moeten alle Vlaamse politici met de vinger gewezen worden.

Maar verenigingen als de onze hebben nog andere kopzorgen. De laatste weken worden wij immers geïllustreerd door SABAM.

De trouwe leden weten dat het VGV zich sinds jaar en dag inspant om de deelname van de Vlaamse artsen aan cultuur te bevorderen. Een hedendaags instrument om die culturele activiteiten aan te kondigen en te bespreken is onze webstek. Uitnodigingen voor o.m. tentoonstellingen worden meestal geïllustreerd door een afbeelding van de kunstenaar of één van zijn werken, een foto van het museum, enz... Zo werd anderhalf jaar geleden ook het bezoek aan de Floris Jaspers retrospectieve in Oostende aangekondigd met een reproductie van één van zijn werken. SABAM vordert nu voor die promotie van culturele activiteiten een aanzienlijk bedrag. Dat zij daarvoor de Floris Jaspers stichting gebruikt, waarvan wijlen Robert de Beule eertijds voorzitter was, maakt het voor ons bijzonder pijnlijk.

Ik verwijs voor verder details naar de rubriek briefwisseling, maar op deze manier fruikt SABAM onze inspanningen om de cultuur in Vlaanderen te bevorderen.

Desalniettemin verwacht ik jullie in groten getale op onze jaarlijkse statutaire vergadering van 28 oktober e.k. in het etnografisch museum en nadien in het Zuiderterras te Antwerpen.

Jan Van Meirhaeghe
Voorzitter VGV

Johannes Wier en zijn houding tegenover Geestesziekten en heksenvervolging

Prof. Dr. R. Van Hee*.

(VERVOLG)

Wiers hoofdwerk: De Praestigiis Daemonum et Incantationibus ac Veneficiis

Betekenis van het werk

De betekenis van Wier is dat hij het theologisch begrip bezetenheid ook vanuit een medisch standpunt heeft bekeken en de bezetenen als patiënt ziet. Oorspronkelijk wilde Wier een naslagwerk schrijven om de geneeskunde te verlossen van bijgelovige en onwetenschappelijke praktijken. Bij zijn zoektocht naar geschikt materiaal ontdekte hij het heksenprobleem, waarin hij stof in overvloed vond.

Wier ziet de aangeklaagde vrouwen als melancholisch en daardoor makkelijker vatbaar door de duivel, waardoor zij dingen zien en beleven, die in werkelijkheid niet bestaan. Hij eist dat bij onverklaarbare feiten eerst een arts wordt geconsulteerd om na te gaan of er sprake is van een geestesziekte.

Wier redeneert als volgt:

- a) de zieke mens is meer vatbaar voor de illusies van de duivel
- b) de rechters en geestelijken moeten trachten de duivel te bestrijden
- c) door de zieke mens, die onschuldig is, om te brengen trappen ze in de list van de duivel
- d) het resultaat is dat iedereen door de duivel bedrogen is geworden

Wier ziet als enige oplossing dan ook het genezen van de zieke mens. Hij adviseert medelijden te hebben met hem en hem met bezweringen te genezen.

Wier ziet de duivel als enige schuldige bij beheksing en bezetenheid.

Korte inhoud van het werk

Wiers hoofdwerk *De Praestigiis Daemonum et Incantationibus ac Veneficiis*, is onderverdeeld in zes boeken, die elk over een verschillend onderwerp handelen.

1. Over de duivel: De diabolo, eius origine, studio et potentie

In het eerste boek beschrijft Wier de demonologie. Hieruit blijkt dat hij gelooft in de duivel als belager van de mens. Om de mens in het verderf te storten gebruikt de duivel alle middelen, die hem ter beschikking staan. De duivel kan evenwel zijn werk slechts verrichten als God het toelaat, als Hij hem niet hindert in zijn opzet.

Verschillende gebeurtenissen, die Wier duivelse werkzaamheden noemt, berusten op psycho(patho)logische verschijnselen en op bedrog. Men kan Wier dus een zekere lichtgelovigheid toeschrijven.

2. Over de duivelskunstenaars: De magis infamibus

In het tweede boek beschrijft Wier de magus infamis, de duivelskunstenaar, en zijn werkzaamheden. De magus infamis bestaat van oudsher in alle mogelijke vormen en het uitoefenen van deze magie is door God verboden. Ze wordt door de duivel in stand gehouden, omdat deze aan de verlangens van de magi infames tegemoet komt.

De magi infames worden duidelijk van de heksen en gifmengers onderscheiden, en kwamen in Wiers tijd ook voor, soms zelfs onder geestelijken en artsen. Zij werden bij ziekten en rampen geraadpleegd en besloten erg lichtvaardig dat er bezetenheid of hekserij in het spel was, terwijl ze vaak niets wisten van de geneeskunde of de natuurlijke oorzaak van verschillende gebeurtenissen. Zij wezen bovendien vaak een heks aan als oorzaak van een ramp of ziekte, terwijl ze als geneesmiddelen meestal bijgelovige of godslasterlijke middelen gebruikten.

Uit de Duitse editie van *De Praestigiis Daemonum*, Frankfurt am Main, 1586

3. *Over de heksen: De lamiis*

In het derde boek beschrijft Wier de heks, die duidelijk wordt onderscheiden van de magus infamis en van de gifmengster. Volgens Wier lijdt ze aan melancholie, een afwijking van de geest, passend in het Hippocratisch-Galenische systeem van de humores en de levensgeesten. Door deze melancholie kan de duivel gemakkelijk zijn invloed in de spiritus animalis van de heksen doen gelden, zodat deze denken dat ze de dingen werkelijk uitgevoerd hebben, die men hun toeschrijft.

Wier ontkent het bestaan van heksen dus niet; hij ontkent alleen, dat zij de oorzaak van rampen zijn, die men hun toeschrijft, alhoewel die personen zelf dit ook denken. Volgens hem liggen de “bedriegerijen van de duivel” aan de basis hiervan: als de duivel een ramp wil verwekken of verwekt heeft, spiegelt hij de vrouwen voor, dat zij dit op hun geweten hebben. Verbrandt men de heks, dan houdt de duivel op met zijn werk, zodat men de indruk krijgt, dat die persoon inderdaad de oorzaak van de ramp was.

Wier besluit dat de heks een passief slachtoffer is van de duivel en dus bezeten is.

4. *Over de bezetenen: De iis qui lamiarum maleficio affecti putantur*

In het vierde boek zet Wier uiteen, wat men onder bezetenheid moet verstaan. Bezetenheid komt door de ‘praestigia daemonum’: de duivel zal iemand beheksen of bezeten maken. De duivel is ook diegene die een natuurramp verwekt. In plaats van tot God te bidden en boete te doen voor de zonden, wenden de mensen zich tot tovenaars en waarzeggers, die met de hulp van de duivel aanwijzen waar de oorzaak van de ramp zit. Dit is meestal een heks, die zich door toedoen van de duivel inbeeldt, dat zij de ramp of ziekte heeft verwekt. Heksen worden verbrand en goddeloze middelen worden gebruikt om bezetenen te genezen.

In de 16de eeuw sprak men van bezetenheid als men ziekelijke afwijkingen vond, die niet door een natuurlijke oorzaak konden worden verklaard; de meeste van deze ziekten zouden tegenwoordig onder de psychiatrische aandoeningen geklasseerd worden.

5. *Over de hulp aan bezetenen, beheksten en vergiftigden: Curatio eorum qui lamiarum maleficio affici, val daemone obsidione subigi creduntur*

In het vijfde boek schrijft Wier over de hulp aan bezetenen en beheksten. Deze distilleert hij uit de leer van de Bijbel en de kerkvaders.

Wier pleit voor een geneeskunde die, op wetenschappelijke gronden bestudeerd, ontdaan dient te worden van bijgelovige praktijken. Hij verzet zich tegen het misbruik en bedrog van sommige geestelijken en tracht aan te tonen dat het gebruik van bezwerende woorden, bepaalde voorwerpen, letters, figuren en dergelijke zinloos is. Ook geeft hij een verklaring voor de eventuele genezing na het gebruik van deze bijgelovige middelen:

- de genezing is te wijten aan het natuurlijk verloop van de ziekte
- de duivel is opgehouden met zijn kwelling: hij doet dit om de mensen te misleiden en hen te doen geloven in deze middelen.

- de genezing komt tot stand door het vertrouwen van de zieke in het (onwerkzame) middel. Wier licht dit toe met een tekst van Augerius Ferrerius, die schreef dat genezingen voortkomen uit de kracht van onze ziel.

Wier hecht daarmee grote waarde aan suggestie als vorm van therapie. Zo verklaart hij verschillende genezingen, toegeschreven aan tovenarij, door suggestie.

Volgens Wier moet bij bezetenheid en verdenking hierop, eerst een arts, bedreven in de geneeskunde en in de natuurlijke oorzaken van de ziekten, worden geraadpleegd. Zo vermijdt men dat men zich vergist en kan men, indien een ziekte de bezetenheid bevordert, deze eerst behandelen.

Aangezien de duivel een geest is, moet hij bestreden worden met geestelijke wapens. De hulp die Wier aanraadt is gebaseerd op de Bijbel en de geschriften van de kerkvaders. Als blijkt dat er een buitennatuurlijke ziekte bestaat of dat de duivel erbij betrokken is, moet de arts de zieke naar een dienaar van de kerk sturen. Hij kan ook zelf nog helpen bij het verdrijven van de duivel.

De geestelijke zal dan de zieke onderrichten volgens de leer van de kerk. Hij zal hem erop wijzen dat hij door de duivel gekweld is geweest en hem aansporen om zich ‘vurig en innig tot God te richten’.

Indien de zieke niet meer over zijn volle verstand beschikt, zullen de gelovigen voor hem moeten bidden, vasten en aalmoezen geven.

6. *Over de straf voor tovenaars, heksen en gifmengers: De magorum infamium, lamiarum et veneficorum poenis*

Het zesde boek gaat over rechtspraak. Wier gaat ervan uit dat men, om een strafbaar feit te plegen, verstand en vrije wil moet hebben. Deze acht hij aanwezig bij de duivelskunstenaars en de gifmengers, maar niet bij de heksen.

Volgens hem hebben deze laatsten een ziekelijke wil en een beneveld verstand. Zij kunnen dus geen strafbaar feit plegen en dus ook niet gestraft worden voor een hun ten laste gelegde daad.

Verder geeft Wier een uitgebreide kritiek op de rechtspraak, zoals die bij hekserij in gebruik is.

Verdere uitwerking:

a) straffen voor magi infames

Duivelbezweerders moeten volgens Wier de zwaarste straf krijgen, omdat zij het rijk van de Satan uitbreiden. Gewone tovenaars, die anderen geen schade berokkenen, moeten de satan afzweren, boete doen en stoppen met hun praktijken.

Geestelijken die magie bedrijven moeten uit hun ambt ontzet worden en verbannen. Zij beweren vaak dat een door de artsen gekende ziekte door hekserij voortkomt en denken dat zij machtiger zijn dan de geneeskundigen.

Toverartsen, die tegen de medische wetenschap in allerlei ziekten trachten te genezen met wijwater en krachteloze exorcismen, wil hij ook berispt zien.

Waarzeggers noemt hij rustverstoorders van de staat en verdienen een geldsom als straf en verbanning indien zij nog doorgaan.

b) straffen voor heksen

Hier gelden andere overwegingen. Meestal gaat het om vrouwen van oudere leeftijd, met een melancholisch karakter, niet goed bij hun verstand en met zwak vertrouwen in God. Daarom kiest de satan hen uit om hen te doen denken en bekennen dat ze feiten hebben gepleegd, waar ze onmogelijk toe in staat zijn.

Wier maakt een onderscheid tussen gezonde vrouwen met een gezonde wil en zij die door boze geesten worden beïnvloed. De eerste groep begaat een misdaad met voorbedachten rade en vormt een gevaar voor de medemens, de tweede groep niet.

Wier heeft ervaren dat men bij de heksenprocessen op zijn hoede moet zijn. Er doen gewoonlijk heel wat roddels en onwaarheden de ronde, en deze worden bekrachtigd door bekentenissen van de heks. Hij bestuurde vele processen en bekentenissen en concludeerde dat sommige heksen zwaar dement of melancholisch waren.

Hij vindt dat het de christelijke overheid niet past om deze vrouwen in kerkers te werpen en te folteren. Het is ondermeer hierdoor dat deze vrouwen nog liever wensden te sterven en dus misdaden zullen bekennen die ze niet gepleegd hebben. Verder krijgen zij van de beulen farmaca voorgeschoteld die hen verward maken.

De instrumenten van de inquisitie

Wier weerlegt de waarde van de heksenproeven, bijvoorbeeld de waterproef: als de vrouw, die gebonden in het water geworpen werd, bleef drijven, was zij een heks. Wier beweert dat een lichaam van nature kan drijven als er veel ingesloten lucht is, zoals vaak bij deze oude, melancholische vrouwen. Hij denkt echter ook dat de duivel hiervoor kan zorgen.

Om dan wel te weten of er hekserij bedreven is, moet men eerst nagaan of de verwekte ramp mogelijk is, en indien dit zo is, hoe de heks dit heeft klaargespeeld. Er moet ook een arts geraadpleegd worden om te bepalen of de vrouw nog over haar volle verstand beschikt en of er geen vergiftiging gebeurd is. Wier bestrijdt de heksenprocessen, waar zonder goed onderzoek geoordeeld wordt.

Toch vindt hij niet dat voor een heks dezelfde behandeling kan gelden als voor andere melancholische zieken. Als zij schade berokkend heeft aan mensen en goederen, moet ze wel degelijk gestraft worden, en dit in overeenkomst met de ernst van de feiten. Hij heeft er niets op tegen deze vrouwen enige tijd in ballingschap te sturen, tot ze "bekeerd" zijn en weer vrijgelaten mogen worden. Dat is de straf die ze verdienen omdat ze zich niet voldoende hebben verzet tegen de bekeringen en het bedrog van de duivel. Toch mogen deze vrouwen nooit zo streng gestraft worden als mannen, omwille van de minderwaardigheid van het vrouwelijk geslacht en omdat men van een man kan verwachten dat hij beter zou handelen.

Heksen zijn dus geen ketters, zegt Wier, want wat iemand tot ketter maakt, is de volharding van de wil, en niet een dwaling van de geest. Heksen berokkenen in feite niemand schade, men moet ze godsdienst onderrichten en aanmoedigen om met gebeden de duivel te weerstaan.

De overige werken van Wier

1. Pseudomonarchia Daemonum (De schijnheerschappij der duivels).

Dit is een kort werk over duivels, hun attributen, verschijningsvormen, verrichtingen en dienaars.

Bovendien staan er een aantal bezweringsformules in, waardoor Wier zelf door sommigen ook als tovenaars werd aanzien.

2. Liber Apologeticus (Verweerschrift)

Evenals het werk Pseudomonarchia Daemonum werd dit boek opgedragen aan D. Henricus Wezium, kanselier te Kleef, vanwege diens aanpak van heksen en steun aan Wier. Het boek bevat de opvattingen tegen drie auteurs omtrent dit onderwerp.

a) Brentius

Wier steunde Brentius wat betreft de oorzaak van “rampen” (o.a. de natuurkundige oorzaken van hagel in tegenstelling tot heksen als oorzaak). Hij was het echter niet eens over de andere toverkunsten die door Brentius wel aan heksen werden toegeschreven.

b) Paulus Schalichius

Wier sprak hier over een dom en waardeloos werk. Door de hoge titel die Schalichius zichzelf toeëigende, namelijk die van prins de la Scala, vermoedde Wier dat het door vele mensen zou gelezen worden.

c) Leo Suavius

Wier nam Suavius twee dingen kwalijk waardoor hij diens werk ook weer waardeloos noemde. Ten eerste het feit dat delen uit Wiers werk gebruikt werden ter illustratie van Suavius' werk en ten tweede dat stukken die niet van Wier waren, toch aan hem werden toegeschreven.

3. De Lamiis Liber (Het boek over de heksen)

Dit boek is een samenvatting (24 hoofdstukken) van de belangrijkste punten uit Wiers hoofdwerk, “*De Praestigiis Daemonum*”.

4. De Commentitiis Jejuniis (Over het verzonnen vasten)

In dit werk bespreekt Wier de bedriegerijen van mensen. Het boek bevat het verhaal van een meisje, Barbara Kremers uit Unna, die hij wist te ontmaskeren als bedriegster. Het meisje zou na het doormaken van een ziekte niet meer eten of drinken en bovendien geen ontlasting of urine meer produceren. Als wonder werd zij bezocht door mensen afkomstig uit alle windstreken en overladen met geschenken. Wier nam haar op in zijn huis om haar te genezen en na een tijd kwam uit dat via haar zusje Elsa eten werd voorzien en de ontlasting in de tuin gedeponneerd. Onder dreiging liet hij het meisje bekennen. De hoofdgedachte achter dit werk is dat Wier geen dingen geloofde die niet met rede te vatten zijn.

5. De Ira Morbo (Over de toorn als ziekte)

Dit werk werd opgedragen aan Herman, graaf van Nieuwenaar en Moers, en handelt over de Ira of toorn als ziekte. Wier behandelde achtereenvolgens de oorzaken, symptomen en gevolgen van de Ira, om uiteindelijk te komen tot manieren om ze te genezen en te voorkomen. Het werk is gebaseerd op de filosofische, geneeskundige en theologische kennis van Wier.

6. Medicarum observationum rararum liber unus

Dit werk is een medisch naslagwerk dat volgende onderwerpen bevat: De scorbuto; De quartana; De pestilentiali angina, pleuritide et peripneumonia; De hydropis curatione; De curatione meatuum naturalium clausorum, et quibusdam aliis.

7. Artzneybuch

Ook dit is een medisch naslagwerk, maar in tegenstelling tot het vorige werd dit geschreven in het Duits, over volgende onderwerpen: Der Schurbauch; Varen oder lauffende Varen; Pestilenzische Pleuresis und Brustkrankheit; Stechend Rippenwehe; Engellendischer Schweiz. De derde uitgave werd nog uitgebreid met “etlichen Tractätlein, als von der Frantzosen, Spanischen Mieren, allgemeinen Husten und Rotlauff”.

Juridische samenvatting over de heksen

Wier vatte het probleem van de heksen nog eens samen vanuit juridisch standpunt. Hieruit blijkt dat hij ook op dit vlak een ruime kennis bezat.

1. moeten heksen gestraft worden voor de door hen verwekte rampen?

Wier meent voldoende te hebben aangetoond dat de heksen niet verantwoordelijk zijn voor alle rampen die men hen toeschrijft. Zij kunnen het niet uit zichzelf, noch door betoveringen, noch door middel van de duivel. Bovendien heeft de duivel hen niet nodig om rampen aan te richten. Zelfs als dit zo was, zou de heks geen straf verdienen omdat zij de handeling niet zelf verrichtte.

2. moeten heksen gestraft worden omdat zij de wil hebben om deze rampen aan te richten?

Deze regel heeft volgens Wier geen waarde omdat het willen te na is aan het kunnen.

Bovendien is er bij heksen niet echt sprake van een wil, eerder een kinderlijke overreding van de geest. Daarnaast blijkt dat de afgelegde bekentenissen vals zijn.

3. moeten heksen gestraft worden, omdat zij bij het sluiten van het pact met de duivel wel over verstand en vrije wil beschikten?

Wier toont aan dat er geen verdrag met de duivel is, en dat de genoemde regel dus niet opgaat. Hij bewijst uitvoerig dat er geen pact kan bestaan, en waar geen contract bestaat, is er ook geen uitvoering van. Deze vrouwen komen op grond van misleiding en bedrog, dwang en vrees in ongelovigheid terecht; wil en toestemming komen hier niet aan te pas.

4. moeten heksen gestraft worden, omdat zij wegens het te kort schieten van hun wil, aan de duivel zijn overgeleverd en gekweld worden?

Wier plaatst tegenover het tekort schieten aan wil, de rechtvaardigheid van God. Als men dit als beproeving van God beschouwt en dus als een bewijs van zonde, dan zouden alle krankzinnigen zondaars moeten zijn en een zware straf krijgen.

5. moeten heksen worden vervolgd omdat zij ketterij en/of geloofsafval plegen?

Zelfs als men aanneemt dat deze vrouwen nog wel over hun vrije wil beschikken en dus toch als ketter beschouwd moeten worden, verdienen ze desalniettemin mildere straffen, vanwege hun ouderdom en hun geslacht.

Besluit

Wat men op zijn minst kan zeggen, is dat Wiers opvattingen zeer vooruitstrevend waren voor zijn tijd. Hoewel hij niet wijkt van het principe van de duivel als oorzaak van tegenspoed, beschouwt hij de heks als een passief slachtoffer, dat omwille van haar melancholische geestestoestand sneller dan anderen wordt misleid door de duivel.

De heksenvervolging in de zestiende en de zeventiende eeuw was een gruwelijk en onmenselijk gebeuren, gestoeld op massapsychose. Het vergde veel moed om hier tegen in te gaan, vermits vele tegenstanders ervan zelf op de brandstapel belandden. Zonder bescherming van het Kleefse Hof is het niet ondenkbaar dat ook Wier dit lot zou hebben ondergaan. Veel hulp kon hij niet verwachten, noch van de kant van de Kerk, die de heksenvervolging steunde, noch van juridische zijde, aangezien het heksenproces een wettelijk kader had.

Om deze redenen is hij twijfelloos een bewonderenswaardige figuur. Ook zijn verzet tegen bijgeloof, bedrog, en wantoestanden in de geneeskunde kadert in de renaissancistische vernieuwing van de 16de -eeuwse geneeskunde.

Wier pleitte voor een rationele benadering van de geneeskunde, gebaseerd op feiten, gezuiverd van alle onwetenschappelijke praktijken. Een strijd, die nog lang niet uitgestreden is !!!

Bibliografie

Baschwitz K. - De strijd met den duivel: de heksenprocessen in het licht der massa-psychologie
Amsterdam: Andries Blitz, 1948.

Binz C. - Doctor Johann Weyer, ein rheinischer Arzt, der erste Bekämpfer der Hexenwahns. Ein Beitrag zur deutschen Kulturgeschichte des 16. Jahrhunderts.
Bonn, 1885.

Cobben J.J. - Johannes Wier: zijn opvattingen over bezetenheid, hekserij en magie.
Assen, 1960.

De Smet R. - Humanisme en geneeskunde tijdens de zestiende eeuw: "une liaison dangereuse".
In: "Ziek of Gezond ten tijde van Keizer Karel. Vesalius en de gezondheidszorg in de 16de eeuw." R. Van Hee, Editor. Gent: Academia Press, 2000, pp. 1-26.

Dooren L. - Doctor Johannes Wier. Leven en werken.
Thesis. Utrecht: Aalten, 1940.

Ehrlich G.E. - Doctors Afield: Johann Weyer and the Witches
New England Journal of Medicine 1960, 263: 245-246.

Goin C. - La sorcellerie au 16e siècle.
s.l., 1978.

Slattery E. - To prevent a "Shipreck of Souls": Johann Weyer and "De Praestigiis Daemonum."
Essays in History (University of Virginia), 1994, vol. 36.

Sondervorst F.A. - Geschiedenis van de geneeskunde in België.
Brussel : Elsevier, 1981, pp.75-76.

- Dit artikel kwam mede tot stand middels een eindwerk van volgende studenten Geneeskunde: Van den Wyngaert Tim, Blockx Nathalie, Dobbeleir Itte, Thielemans Kristof, alsmede Sewrajsing Satjanand, Kalayci Kazim, Wilson Sanneke, Van Loo Sarh, Vanderzyl Ernst, Vandenstein Philippe, en Veraart Ronald.

BALANS

Vlaamse staatsvorming

Uit de tabel “Beleidskredieten Vlaamse regering 2007” kan U afleiden dat Vlaanderen reeds over een aantal bevoegdheden beschikt en welke de financiële prioriteiten zijn; de klemtoon op het onderwijs heeft ons geen windeieren gelegd.

In vergelijking met het onderwijs zijn de bedragen, die besteed worden aan gezinsbeleid, gezondheidsbeleid, werk en bejaardenbeleid (verscholen in “welzijn”), stukken kleiner. Dat zijn voor de Vlaamse regering geen prioriteiten omdat de hefboomen en het geld, nodig om dat beleid efficiënt aan te pakken, bij de federale regering zijn gebleven. Die hefboomen zijn respectievelijk: de gezinsbijslagen, de ziektekostenverzekering, de werkloosheidsvergoedingen en de pensioenen, gegroepeerd onder de term Sociale Zekerheid (SZ). Zonder die hefboomen zijn de Vlaamse bevoegdheden voor gezinsbeleid, gezondheidsbeleid, werk en bejaardenbeleid dus lege dozen.

Bij de *Vlaamse politici* beweegt er wel wat.

Zo verklaarde minister-president Yves Leterme tegenover de Franse krant “Libération” op 17 augustus ll.: “Si les institutions n’évoluent pas pour s’adapter aux désirs des citoyens, ce pays n’a pas d’avenir. Je veux être clair: mon parti ne participera pas à un gouvernement, après les élections de 2007, s’il n’y a pas de nouveaux transferts de compétences vers les régions.” Meer concreet deelde hij bij de opening van het Vlaamse politieke jaar mee: “...Er moeten belangrijke sociaal-economische hefboomen naar de deelstaten komen, zowel voor het economische als voor het arbeidsmarkt- en het werkgelegenheidsbeleid. Ook voor het gezins- en gezondheidsbeleid en mobiliteit zijn meer bevoegdheden voor de deelstaten nodig...” (DS 26.09.06)

Ook de kersverse Vlaamse parlementsvoorzitter Marleen Vanderpoorten sprak bij dezelfde gelegenheid duidelijke taal: “We eisen de volledige uitvoering van de vijf resoluties die hier in 1999 bijna unaniem zijn goedgekeurd. We moeten als Vlaanderen een eigen sociaal-economisch beleid kunnen voeren (...) We moeten een ruimere fiscale autonomie kunnen afdwingen en kunnen beslissen over onze gezondheidszorg. De kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en het gerechtelijk arrondissement Brussel moeten gesplitst worden...” (DS 26.09.06)

Op de vraag “Wat wil U in elk geval regionaliseren?” antwoordde Johan Vande Lanotte: “De arbeidsmarkt. Dat is het meest urgente en het meest bedreigde... Vlaanderen heeft een probleem. Een aantal dingen in onze economie moeten echt dringend veranderen en we moeten dat zelf kunnen doen. Als we daar nog twintig jaar mee wachten is het echt te laat...” (DS 07.09.06)

Spirit pleit voor “...een splitsing van de gezondheidszorg, de regionalisering van de kinderbijslag en het werkgelegenheidsbeleid...” (Spirit persbericht 01.08.06)

Van N-VA en Vlaams Belang is het voldoende gekend dat zij gaan voor een verregaande of volledige toewijzing van de ganse SZ aan de deelstaten.

Groen! tenslotte sprak zich in juni 2005 uit voor een communautarisering van het gezondheidszorgbeleid mits een federaal gehouden financiering. (GvA 25.06.05)

Beleidskredieten Vlaamse regering 2007*	In miljoen euro
Onderwijs en vorming	8.795
Welzijn, volksgezondheid en gezin	2.648
Mobiliteit en openbare werken	2.585
Bestuurszaken	2.294
Werk en sociale economie	1.285
Cultuur, jeugd, sport en media	1.096
Economie, wetenschappen en innovatie	949
Leefmilieu, natuur en energie	664
Ruimtelijke ordening en woonbeleid	592
Financiën en begroting	525
Internationaal Vlaanderen	155
Landbouw en Visserij	136
Vlaams Parlement	120
Algemeen regeringsbeleid	99
TOTAAL	21.943

* De Tijd 16.09.06

Het draagvlak voor een toewijzing van de SZ aan de deelstaten blijft echter niet beperkt tot de politici, doch breidt zich uit naar meer en meer maatschappelijke groepen, vooreerst de *Vlaamse ondernemers*.

In augustus ll. publiceerde UNIZO een enquête bij een representatief staal van 700 leden zelfstandige ondernemers. Daaruit bleek dat 80,6 % een overheveling van de werkloosheidsreglementering naar Vlaanderen vroeg en dat 75 % bovendien pleitte voor de toewijzing van de arbeidsvoorwaarden, de vestigingsvoorwaarden, de gezondheidszorg, de kinderbijslagen en de vennootschapsbelasting aan Vlaanderen. (DT 22.08.06)

In september ll. volgde de publicatie van een tweede enquête, deze keer door TNS Media in opdracht van DE TIJD en L'ECHO, bij een representatief staal van 200 Vlaamse en 200 Waalse ondernemers van bedrijven met een minimum omzet van 1,25 miljoen Euro. 90 % van de Vlaamse ondervraagden pleitte voor een Vlaams economisch en tewerkstellingsbeleid en 72 % vond dat de financiële transfers Wallonië in slaap wiegen. (DT 16.09.06)

En VOKA-voorzitter Urbain Vandeurzen waarschuwt dat Vlaanderen wegzakt uit de topregio's in de wereld, dat we onherroepelijk naar beneden glijden als we niet van koers veranderen en dat vanzelfsprekend Vlaanderen - en niet langer België - het sociaal-economisch beleid moet sturen. (DS 12.10.06)

We kunnen daar nog aan toevoegen dat de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) voor de zoveelste keer de aanbeveling meegeeft dat België de loonvorming moet regionaliseren, omdat grotere loonverschillen tussen Vlaanderen en Wallonië kunnen helpen om de hoge werkloosheid in Wallonië terug te dringen. (DT 14.06.06)

Vlaamse gezondheidswerkers en artsen spreken zich nu ook - meer dan voorheen - uit voor een Vlaams gezondheidsbeleid.

Herinneren we aan het feit dat einde juni ll. de Vlaamse Gezondheidsraad pleitte voor een verdere defederalisering van de gezondheidszorg. (Periodiek juli 2006, p. 9)

En op 28 september ll. publiceerde "De Huisarts" een enquête bij 1.257 Belgische huisartsen, waarbij 66 % van de Vlamingen zich uitsprak voor een afzonderlijk Vlaams gezondheidsbeleid.

Ook de Vlaamse *Gezinsbond* laat van zich horen. Algemeen Voorzitter Roger Pauly schrijft: "Vlaanderen is bevoegd voor gezinsbeleid, maar de federale overheid behoudt de kinderbijslag, de fiscale verminderingen voor kinderopvang en benoemt - in tegenstelling met voorheen - een staatssecretaris voor het gezin... Tal van aanpassingen en hervormingen dringen zich op." (De Bond, 14.07.06)

De "schoolpremies" zijn ook zo'n voorbeeld van federale recuperatie: "Die partij (de PS: n.v.d.r.) wou 'iets' doen voor haar kiezers met schoolgaande kinderen. Maar onderwijs is een gemeenschapsmaterie en de Franse Gemeenschap zit krap bij kas. Dus heeft de regering een bocht gemaakt via het kindergeld. Dat is namelijk federaal. Zodoende werd de PS-belofte betaald met Belgisch geld. Wat eigenlijk niet kan." (Paul Geudens in GvA 22.07.06)

Besluit

Het draagvlak voor de toewijzing van de SZ aan de deelstaten groeit: zowel het politieke als het maatschappelijke draagvlak nemen toe. Doch ACV en ABVV blijven dwars liggen.

Er groeit een politieke eensgezindheid rond de defederalisering van het arbeidsmarktbeleid.

Voor de communautarisering van de ziektekostenverzekering ligt Johan Vande Lanotte dwars, ondanks de ondertekening van het Vlaamse regeerakkoord door zijn partij. En de CD&V blaast over die materie afwisselend warm en koud.

Er is dus nog werk aan de winkel.

Eric Ponette

Moet de bestaande euthanasiewet uitgebreid worden?

Er worden wetsvoorstellen opgesteld om de bestaande euthanasiewet uit te breiden tot minderjarigen en wilsonbekwame hersen- of geestesgestoorden. Het is duidelijk dat de juridische grondslag hiervoor ontbreekt. Ook is de uitbreiding maatschappelijk en moreel niet te verdedigen.

Met de euthanasiewet van 2002 werd er door een aantal commentatoren gewaarschuwd voor het feit dat wij door deze wet op een hellend vlak zouden terecht komen. Anderen spraken over een deur die op een kier werd geopend. De feiten schijnen die voorspellers gelijk te geven.

Amper 3 à 4 jaar na de euthanasiewet worden in België wetsvoorstellen voorbereid om deze wet uit te breiden tot minderjarigen en tot niet –wilsbekwame hersen-of geestesgestoorden; met daarbij nog de vorming van een legaal kader voor hulp bij zelfdoding.

Wat opvalt in heel deze problematiek is de afwezigheid van een gezaghebbende medische stem. Vóór het tot stand komen van de euthanasiewet in 2002 hebben wij gezamenlijke standpunten gehoord, o.m. van de verschillende religieuze groepen en ook van de juristen. Een algemene eensluidende stem van het medisch korps kwam niet tot stand.

De Vereniging voor Medische Moraal en Ethiek die zich sedert 1973 toelegt op de studie van en het organiseren van openbare debatten over medisch-ethische kwesties heeft destijds wel gepoogd de verschillende verantwoordelijken van de artsenverenigingen en ook van de Orde van Geneesheren samen te brengen om te trachten een eensgezind standpunt op gebied van euthanasie te bepalen. De gekende onderlinge verdeeldheid van het arstenkorps, samen met verzet van de Nationale Raad van de Orde, heeft verhinderd tot zulke stellingname te komen.

Hoewel “euthanasie” – thans een wettelijk vastgelegd begrip in België – volgens de deontologische en hippocratische regelgeving, stricto sensu, geen normaal medisch handelen is, is het toch alleen de arts wettelijk toegelaten “euthanasie toe te passen”.

Wij lezen immers in de wet:

Art.2 “onder euthanasie wordt verstaan het opzettelijk levensbeëindigend handelen door een ander dan de betrokkene op diens verzoek”.

Art.3 “de arts die euthanasie toepast, pleegt geen misdrijf, wanneer hij er zich van verzekerd heeft dat ...” (en dan volgen er 5 paragrafen die de voorwaarden omschrijven).

Wij mogen ook zeggen dat voor vele artsen die euthanasiewet niet nodig was noch is. Immers de laatste 50 jaar was er, bij mijn weten, geen klacht vanwege de parketten ingesteld geworden.

Voorstanders van de wet houden vol dat hierdoor de rechtszekerheid van de arts verbeterd is, stelling die door juristen, o.m. door Mr. Walther Gonthier, verleden jaar te Oostende, in twijfel wordt getrokken.

Ongetwijfeld heeft de wet ervoor gezorgd dat de openbare discussie, de transparantie en ook de zorgvuldigheidseisen i.v.m. alle maatregelen rond het levenseinde verbeterd zijn.

Ook de pijnbestrijding heeft een meer adequate ondersteuning gekregen.

Maar het gevaar voor banalisering schijnt toegenomen. Voor sommigen wordt euthanasie te veel gezien als een daad die beantwoordt aan het recht van de patiënt om een einde aan zijn leven te stellen en de huidige wet kan geïnterpreteerd worden als een verplichting om aan het verzoek om euthanasie tegemoet te komen. Deze niet zeer duidelijke wet kan dan ook meer beschouwd worden als een ideologisch manifest, louter gebaseerd op de eigen wilsbeschikking.

Laat ons duidelijk zijn: er bestaat geen subjectief recht op euthanasie; de patiënt heeft wel het recht om euthanasie te vragen!

De arts is verplicht – en ook de Orde van Geneesheren heeft dit duidelijk gesteld – volledige informatie te geven over het naderende levenseinde: het opstellen van een wilsverklaring, het aanstellen van een vertegenwoordiger, ook over het al of niet stopzetten van behandelingen, over pijnbestrijding, sedatie, palliatieve zorg en ook over euthanasie.

De voorstanders van de wet en van de thans voorliggende wetsvoorstellen steunen op de autonomie van de patiënt, die zij stellen tegenover de neiging van de behandelende arts om vanuit zijn eigen ervaring en overtuiging te oordelen wat aanhoudend en ondraaglijk lijden betekent, en die nog dikwijls, zelfs in een uitzichtloze situatie, “therapeutische hardnekkigheid” zou nastreven.

De koppeling van de woorden “therapie” en “hardnekkigheid” kan misleidend lijken.

In Frankrijk, waar de euthanasie in de strafwet blijft, spreekt de wetgever van een “obstination irraisonable” wat volgens mij meer met de waarheid overeenkomt.

Een zinloze “therapeutische hardnekkigheid” is inderdaad verwerpelijk, maar men mag toch niet vergeten dat “une obstination raisonnable” dikwijls levens gered heeft en ook de vooruitgang van de geneeskunde in de hand heeft gewerkt. Als voorbeelden denk ik hierbij aan behandelingen voor spina bifida bij pasgeborenen, ook van leukemie en zware polytraumata bij jonge mensen. Dit terzijde.

Het probleem dat vandaag aan de orde is, gaat over de uitbreiding van de euthanasiewet naar minderjarigen en naar wilsonbekwame hersen- of geestesgestoorden, die een voorafgaande wilsverklaring zouden afgelegd hebben.

De voorstanders ervan (wetsvoorstel J. Leducq en De Roeck-Geerts) steunen hierbij op de wet “patiënten rechten” die zij zouden uitbreiden naar de vraag tot levensverkorting voor hen die niet meer bewust zijn van hun eigen persoonlijkheid, bij aanhoudend en ondraaglijk psychisch lijden.

Het wetsvoorstel K. Jiroflee en M. Vanlerberghe betreft een uitbreiding van de bestaande euthanasiewet naar minderjarigen door het opheffen van de leeftijdsgrens van 18 jaar. Zij steunen hierbij op het begrip “oordeelsvermogen” en eveneens op de wet “Rechten van de Patiënt” die stelt dat minderjarigen moeten betrokken worden bij medische beslissingen, rekening houdend met hun leeftijd en de graad van ontwikkeling.

Ongetwijfeld bestaan er schrijnende toestanden die onze oprechte bezorgdheid moeten gaande houden.

De voorafgaande wilsverklaring, waarvan de modaliteiten zijn opgenomen in de bestaande euthanasiewet, laat euthanasie toe bij een onomkeerbaar bewustzijnsverlies of coma.

Bij dementie of patiënten met cognitieve stoornissen, die wilsonbekwaam zijn, is het delicaat. De diagnose van dementie is niet eenvoudig. De wilsonbekwaamheid is niet altijd duidelijk en het is moeilijk de toestand van mensonwaardigheid te bepalen.

Aanhoudend ondraaglijk psychisch lijden zou strikt wetenschappelijk niet aantoonbaar zijn, hetzelfde wat de uitzichtloosheid betreft. Maar wat ook nefast lijkt is dat zulke wet het gevaar insluit het bewijs te leveren dat een leven, dat niet beantwoordt aan bepaalde kwaliteitscriteria, minderwaardig zou zijn en aldus een gevoel van nuttelosheid zou creëren.

Het zou ook kunnen getuigen van vooroordelen tegenover zorgbehoevende ouderlingen, als daar zijn : verlies van autonomie, van waardigheid en van verantwoordelijkheid.

De samenleving moet integendeel de integrale zorg kunnen aanreiken in de vorm van een gepersonaliseerde zorg. Het zijn juist deze vier ethische waarden die Prof. Chris Gastmans van het Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht – K.U. Leuven fundamenteel vindt in de benadering van de patiënt met verminderde wilsbekwaamheid.

Uitbreiding van de wet zou, volgens hem, een verkeerd maatschappelijk signaal geven.

Voor de arts is het zijn plicht deze kwetsbare patiënt nabij te zijn, in een goede arts-patiëntrelatie, waarbij hijzelf, vrij en onafhankelijk, in eer en geweten, de beste medische beslissing bij het levenseinde dient te nemen.

En zoals Prof. Patrick Cras, diensthoofd neurologie UZA, het formuleerde kan een voorafgaande wilsverklaring waarin de patiënt vraagt om een aantal schikkingen te treffen in verband met medische interventies, zoals vochttoediening en sondevoeding, een daadwerkelijke hulp betekenen voor de arts om tot een menswaardig overlijden te beslissen.

Euthanasie op basis van een wilsverklaring in de ruime betekenis van het woord roept te veel morele, ethische en juridische bezwaren op om praktisch uitvoerbaar te zijn.

Als besluit is het voor mij merkwaardig, maar tevens ook beangstigend dat in heel de Europese Unie slechts twee landen zulke doorgedreven euthanasiewet hebben, die men daarbij nog wil uitbreiden.

Een wet heeft ook een belangrijke signaalfunctie.

Het universele adagium “gij zult niet doden”, dat tot de kernprincipes behoort van een christelijke en een humanistische samenleving en in de eed van Hippocrates reeds meer dan 2500 jaar geformuleerd werd, wordt hierdoor op de helling gezet. Er was tot in 2002 in ons land geen wet nodig om de arts te “beschermen”, voor zijn medische handelingen, die heel dikwijls de integriteit van zijn patiënt aantasten, ja soms zelfs met de dood als gevolg. Het bestaande strafrecht en ook de deontologische code volstonden om echt misbruik te beteugelen. De bekende Franse academicus uit Bordeaux, Montesquieu schreef reeds in de 18de eeuw: “lorsqu’il n’est pas nécessaire de légiférer, il est nécessaire de ne pas légiférer.”

Na het tot stand komen van de euthanasiewet kwam er een duidelijke tendens bij de bevolking en ook bij de artsen tot het aanvaarden van het “doden” van de patiënt –weliswaar op diens uitdrukkelijk verzoek. Zo vindt, volgens een enquête door de Unie van Vrijzinnige Verenigingen bij 1916 Vlamingen en Brusselaars, 85% van de ondervraagden euthanasie aanvaardbaar, 84% vraagt een regelgeving voor euthanasie bij pasgeborenen en 2/3 willen een uitbreiding van de wet voor wilsonbekwame dementen.

Volgens een enquête door “Recht op waardig sterven” vindt 86% van de Vlamingen dat minderjarigen, die ongeenselijk ziek zijn en ondraaglijk lijden, zelf of mits toestemming van hun ouders mogen beslissen tot euthanasie. Interessant was dan weer de recente exclusieve enquête van “De Huisarts” bij 1257 huisartsen. Bijna 50% is tegen een uitbreiding van de euthanasiewet maar toch is meer dan 30% hiervoor gewonnen. Er is wel een significant verschil in de mening van de ouderen tegenover de jongeren en wat tot nadenken stemt is de vaststelling dat er meer goedkeuring van de uitbreiding bestaat bij de Vlaamse huisartsen tegenover hun Waalse collega's. Men kan zich de vraag stellen of dat niet de invloed is van de grote mediabelangstelling die bepaalde voorstanders van de euthanasiewet, en ook van de uitbreiding ervan, kennen in Vlaanderen.

P.S. Deze tekst vertolkt geen officieel VGV-standpunt, doch is bedoeld om het debat over dit thema aan te wakkeren.

Dr. R. Lenaerts

Het Verkeersveiligheidsfonds, een doos van Pandora.

Het verkeersveiligheidsfonds bestaat 3 jaar en wordt voor 80 % gefinancierd door Vlaanderen. Bovendien worden oorspronkelijke federale verplichtingen op een sluipende wijze gerecupereerd door federale voorafnamen. In totaal werd 51 miljoen euro ten onrechte onttrokken aan Vlaanderen. Tenslotte is de doelstelling van dit fonds een onderdeel van de preventieve gezondheidszorg en is de opsplitsing ervan een logisch gevolg.

1. Het probleem, of hoe de geschiedenis zich herhaalt.

Het verkeersveiligheidsfonds (wat minder negatief klinkt dan het voormalige verkeersboetefonds) wordt gespijsd met de meeropbrengsten in vergelijking met het referentiejaar 2002. Met een slimme wetswijziging in 2005 kan de overheid de voorafnamen verhogen met bedragen die toegekend worden aan de Federale Overheidsdiensten waardoor zij haar federale verplichtingen kan afwentelen op de gewesten. Dit fonds dient om te investeren in verkeersveiligheid wat moet resulteren in een lager aantal doden en gewonden. In werkelijkheid is dit fonds een doos van Pandora. Er is voor 2006 90 miljoen euro (een stijging van 40 % t.o.v. 2005) aan meerontvangsten in vergelijking met het referentiejaar 2002. Daarvan wordt 80 % gestijfd door Vlaanderen. De verdeling gebeurt volgens het aantal km wegen (9 %), de grootte van de politiekorpsen (54 %) en de inspanningen op het vlak van verkeersveiligheid (37 %). Deze verdeelsleutel is zeer ongunstig voor Vlaanderen: slechts 37 % is variabel en meet de vooruitgang of achteruitgang m.b.t. het aantal doden en zwaargewonden in een bepaalde zone m.a.w. het effectieve resultaat waarvoor dit fonds is opgezet. De 118 politiezones in Vlaanderen ontvangen 42.715.673 euro (56,6 % te vergelijken met 2005: 57,1 %) van het totaal van 75.537.158 euro. Als we nu 80 % nemen dan hadden we recht op 60.429.726 zijnde een verdoken transfer van 17.714.053 euro.

2. Casuïstiek over de taalgrenzen heen

De politiezone Antwerpen met 460.997 inwoners (grootste politiezone) en 1157 km wegen krijgt 899.035 euro. Vorig jaar verbaliseerde Antwerpen een opbrengst bijeen van 17 miljoen euro (16 miljoen directe ontvangsten en 93.000 dossiers in behandeling bij het parket met een waarde van ongeveer 1 miljoen euro). Als beloning voor deze prestatie krijgt Antwerpen dit jaar 5,3 % terug!

Als tegenhanger in Wallonië verwerft de zone Charleroi: 1.247.780 euro

De zone Durbuy krijgt met 820.329 euro bijna evenveel als Antwerpen en rekent bij haar verkeerswegen alle zand- en wandelwegen. Voorwaar een geniale vondst!

Meer gedetailleerde informatie over de procentuele opsplitsing in Charleroi en Durbuy is staatsgeheim.

De zone Gent krijgt 445.000 euro wat 25 % is van het boetegeld dat de lokale politie inde in 2005. Wat een aanmoediging!

Een andere fijne berekening is het gemiddelde per politiezone: Vlaams Gewest: 361.997 en het Waals Gewest: 410.981. Of uitgerekend per inwoner: Vlaanderen 7,12 euro, Wallonië 8,76 euro.

Nog meer lekkers is de federale recuperatie, wat oorspronkelijk niet voorzien was.

De Federale Wegen Politie is actief op 1761 km autowegen en 330 km expreswegen en krijgt hiervoor, na acties van de politievakbonden, van de koek 3.975.640 euro waarvan 815.000 gaat naar de grootste politiezone Antwerpen en 940.000 naar de reeds best bedeelde zone Charleroi in 2005. De Federale Politie krijgt in 2005 eveneens 5,8 miljoen euro. De Federale Overheidsdienst Justitie vangt dit jaar 4,5 miljoen euro. Deze vetpot werkt bijzonder aanstekelijk want de Dienst Inschrijvingen Voertuigen (DIV) wenst 3,4 miljoen in 2007 voor de modernisering van zijn databank.

3. Evolutie van de federale voorafnamen.

	2004	%	2005	%	2006	%
totaal overschot t.o.v. 2002	56,4		81,5		116	
federale voorafname	14,4		20,8		26,3	
totale federale recuperatie	14,4	8,1	23,8	19,3	40,8	47,3

Als men de federale recuperatie grafisch uitzet dan is er in 2008 geen sprake meer van een Verkeersveiligheidsfonds tenzij Vlaanderen een tandje bij steekt.

Nog een zeer handige truc is in voorbereiding. Tot nog toe werden de verzendkosten van de p.v.'s betaald door Justitie en de Post. In 2007 zullen alle zones hun eigen frankeerkost moeten betalen van het hun toegewezen fonds. Een federale uitgave minder. Voor Antwerpen betekent dit voor de verzending van 240.000 p.v.'s met aanmaningen een meeruitgave van 200.000 euro die van de toelage afgaat. Antwerpen wordt dus dubbel afgestraft: veel boetes betekenen een hoge werkingskost en betekenen ook een hoge frankeerkost. Vergelijk nog eens met Durbuy: wie niet verbaliseert wordt slapend rijk. In totaal wordt in 2006 14,3 miljoen federaal afgeroomd en in 2007 zal dit zeker oplopen tot 20 miljoen (DIV en verzendkosten p.v.'s) waarvan 16 miljoen exclusief uit Vlaanderen komt.

4. De verkeersveiligheid anno 2006

Vlaanderen investeert vooral in dure variabele markeringsborden zone 30 rond de scholen en in flitspalen. In Vlaanderen staan 1200 flitspalen, in Brussel 30 die dit jaar zullen opgetrokken worden naar 60 en in Wallonië 29 evenwel zonder filmrolletjes. Het aantal kruispunten met flitspalen: in Vlaanderen 500, Wallonië 4 en Brussel 30. In 2003 kwam van de 41 miljoen meerontvangsten, 34 miljoen van Vlaamse flitspalen (83 %). Na toepassing van de verdeelsleutel kreeg Vlaanderen 23,8 miljoen, Wallonië 15,6 en Brussel 2,3. Het aantal verkeersdoden in Wallonië is met 3 % gestegen en in Vlaanderen met 13 % gedaald. Nochtans is de doelstelling van het verkeersveiligheidsfonds het bevorderen van deze veiligheid. Het Waals Gewest verzet zich echter tegen nieuwe criteria voor de verdeling in 2007.

5. Wat brengt de toekomst?

Met de komst van het autowegenvignet zal de geschiedenis zich herhalen en zal het Waals Gewest alle mogelijke middelen inzetten om een zo groot mogelijk deel binnen te halen.

Verder wordt in elke politiezone een aanspreekpunt voorzien waar ouders, scholen en leerlingen school- en jongerengeweld kunnen melden. De helft wordt betaald door de federale regering en de andere helft door de gewesten. Zonder twijfel zal de federale regering nog eens graaien in de vetpot van het fonds.

6. Besluiten.

Als besluit kan men vooropstellen dat gedurende 3 jaar 51 miljoen euro ten onrechte werd onttrokken aan Vlaanderen, dat voor zijn inspanningen beloond wordt door de uiteindelijke uitkomst: 13 % minder doden. Oorspronkelijke federale verplichtingen worden op een sluipende wijze gerecupereerd en voor 80 % gefinancierd door Vlaanderen. De preventie van verkeersslachtoffers is zonder twijfel een onderdeel van de preventieve gezondheidszorg die reeds is toegewezen aan de gemeenschappen. De logische opsplitsing van dit fonds zou de gemeenschappen de mogelijkheid geven om eigen klemtonen (in Vlaanderen markeringsborden en flitspalen) te leggen en te financieren. Daarbij moet rekening worden gehouden met de evenredigheid van de bijdragen.

Wanneer de betaler en de begunstigde het oneens zijn over de aanwending van de gestorte bedragen dan geldt maar één oplossing: een geblokkeerde rekening tot er klare wijn is geschonken uit een Vlaamse fles van een nog toekomstig jaar.

Jan Dockx

Vlaams-Waalse uitgavenverschillen in gezondheidszorg bij CM-leden

In 2003 publiceerde de studiedienst van de Christelijke mutualiteiten (CM) een rapport over de uitgavenverschillen inzake gezondheidszorg tussen de drie gewesten voor de categorie "Algemene regeling" in het jaar 2001.

In 2005 volgde een tweede rapport over de uitgaven in het jaar 2003. ()*

De meest opvallende communautaire resultaten, die kunnen afgeleid worden uit de studie, zijn samengevat in onderstaande tabel.

In het eerste deel van de tabel werden de domeinen weerhouden waarin Wallonië per CM-lid minstens 10 % meer uitgeeft dan Vlaanderen. Dat was in 2003 het geval voor de domeinen "Verpleegdagprijzen ziekenhuis algemeen" tot en met "Dermatologie".

Het cijfer 110,9 voor “Verpleegdagprijzen ziekenhuis algemeen” in 2003 bijvoorbeeld geeft aan dat in Wallonië voor dat domein 10,9 % meer werd uitgegeven dan in Vlaanderen.

Op alle domeinen van dit deel van de tabel legt Wallonië dus een duidelijk sterkere klemtoon dan Vlaanderen.

In het tweede deel van de tabel werden de domeinen weerhouden waarin Wallonië per CM-lid minstens 10 % minder uitgeeft dan Vlaanderen. Dat was in 2003 het geval voor de domeinen “Thuisverpleging” tot en met “Regularisaties”.

Het cijfer 81,9 voor “Thuisverpleging” in 2003 bijvoorbeeld geeft aan dat in Wallonië voor dat domein 18,1 % minder werd uitgegeven dan in Vlaanderen.

Op de domeinen van dit deel van de tabel legt Vlaanderen dus een duidelijk sterkere klemtoon dan Wallonië.

In het derde deel van de tabel werden de domeinen vermeld waarin de uitgaven in Vlaanderen en Wallonië in 2003 het minst verschilden: “Anesthesie” en “Heelkunde”. In deze domeinen heeft de patiënt door de band de meeste inspraak.

In het vierde deel tenslotte kan worden vastgesteld dat Wallonië in 2003 voor de totaliteit van de ziektekosten 6 % relatief meer uitgaf dan Vlaanderen.

Uit de vergelijking tussen 2001 en 2003 kan worden afgeleid dat er in dat tijdsverloop weinig verschuivingen waren. Het eerste en tweede deel van de tabel werden in 2003 wel aangevuld met enkele domeinen die in 2001 niet afzonderlijk werden vermeld.

Besluit:

Door de CM-studie van 2003 worden de klemtoonverschillen in de gezondheidszorg tussen Vlaanderen en Wallonië bevestigd; er wordt ook aangetoond dat Wallonië in 2003 voor de totaliteit van de ziektekosten 6 % meer uitgaf dan Vlaanderen.

Eric Ponette

27 augustus 2006

*Koen Cornelis: Regionale analyse van de uitgaven gezondheidszorg in 2003: een nuancering van de brute consumptieverschillen, CM-informatie nr. 218, juni 2005; www.cm.be (actualiteit en publicaties)

GEMIDDELDE UITGAVEN GEZONDHEIDSZORG BIJ CM-LEDEN IN WALLONIË (categorie “Algemene regeling”) bij Vlaanderen = 100

	2001	2003
Domeinen		
<i>W > VI</i> (verschillen ≥ 10 %)		
Verpleegdagprijzen ziekenhuis algemeen		110,9
Farmaca publieke officina	118,3	118,7
Klinische biologie	120,0	114,6
Beeldvorming	120,3	119,9
Kine-fysio	106,6	110,6
Inwendige geneeskunde	126,5	124,5
Radio- en radiumtherapie - nucleaire geneeskunde		138,7
Maf		127,8
Pathologische anatomie - genetische onderzoeken		113,5
Dringendheidhonoraria	128,5	123,1
Verlossingen	123,7	116,8
Dermatologie		116,5
<i>W < VI</i> (verschillen ≥ 10 %)		
Thuisverpleging	79,1	81,9
Verpleegdagprijzen ziekenhuis psychiatrisch		78,5
Verpleegdagprijzen PVT en Beschut wonen	64,1	62,5
Regularisaties		88,3
<i>W = VI</i>		
Anesthesie	99,6	99,7
Heelkunde	99,8	100,1
Totaal	106,9	106,0

Als het aan de federale minister van volksgezondheid Rudy Demotte ligt, gaan we met zijn allen straks gezonder eten. Een maand terug lanceerde hij een nationale voedingscampagne. Hij kreeg steun uit onverwachte hoek. Sonja Kimpen, bekend van 'je bent wat je eet' (VTM), bewierookte Demotte in haar vrije tribune in *De Standaard* van 12-04-2006. Ze besloot met de waarschuwing dat politici nu niet moeten gaan kibbelen over de bevoegdheden, want gezondheid overstijgt de bevoegdheden (voedingspreventie is namelijk Vlaamse materie). Helaas voor mevrouw Kimpen zijn bevoegdheden er om gerespecteerd te worden. Maar bevoegdheden zijn er ook niet zomaar. Als Vlaanderen best zijn eigen voedselpreventie op poten zet, is dat omdat er daar wetenschappelijke evidentie voor is. Onder andere Professor Kesteloot (KULeuven) stelt in zijn vele wetenschappelijke studies dat onder meer hart- en vaatziekten vaker in Franstalig België voorkomen omdat Vlamingen meer 'betere' onverzadigde vetzuren in de voeding gebruiken en Franstaligen meer 'slechtere' verzadigde vetzuren. Hart- en vaatziekten zijn trouwens doodsoorzaak nummer één in België. Als je dan het voedselpatroon bekijkt tussen de Vlaamse en Franstalige 15-jarigen stel je vast dat Vlamingen meer ontbijt nemen, meer groenten verorberen en helaas ook meer frisdranken en minder fruit nuttigen. Er zijn met andere woorden twee verschillende eetculturen in België. Het Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie doet er alles aan om dit bij te sturen en slaagt daar bijzonder goed in. Mevrouw Kimpen, de zelfverklaarde voedselspecialiste, negeert deze feiten en zou er dus beter aan doen eerst de wetenschappelijke literatuur te raadplegen, vooraleer de 'bevoegdheden' die wetenschappelijk verantwoord zijn af te kraken.

Maar er is meer. Het gaat heus niet alleen over een Vlaamse eetcultuur. Het gaat over een Vlaamse (en dus ook Franstalige) gezondheids cultuur. In het *Warandemanifest* besteden de auteurs een hoofdstukje aan de gezondheidszorg in België. Ze baseren zich voornamelijk op een studie van de Christelijk Mutualiteiten. De studie legt grote verschillen bloot in uitgaven tussen de 2 gemeenschappen. De studie baseert zich op de cijfers van 2001. Recentelijk kwam er een vervolg op de beruchte CM-studie. De uitgaven voor 2003 werden deze keer onder de loep genomen. Er werd een nogal ingewikkeld regionaal 'gestandaardiseerd' gemiddelde berekend enerzijds voor Vlaanderen en anderzijds voor Wallonië. Elk apart dus en hiermee werden de uitgaven in beide gewesten vergeleken. Op die manier kan je eigenlijk de verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië niet inschatten. En nu willen we net het verschil in klemtonen tussen Vlaanderen en Wallonië kennen. Trouwens, ondanks hun ingewikkelde berekeningen moeten de onderzoekers toch vaststellen dat Franstalig België blijft kiezen voor meer technische, specialistische (en duurdere) gezondheidszorg en Vlaanderen niet. Zij besluiten dat zelfs na 'standaardisatie' er voor sommige posten grote uitgavenverschillen blijven bestaan die niet langer verklaard kunnen worden door leeftijd, geslacht, voorkeurregeling en sociaal statuut.

Trouwens kinesithérapie komt (+10,6 %) ook in het rijtje 'meerverbruik in Wallonië' voor. Bizar toch dat zelfs kinesithérapie in Wallonië meer kost, terwijl het aantal Vlaamse kinesitherapeuten beperkt moet worden. De conclusie is eenvoudig: ten opzichte van 2001 is er eigenlijk niets essentieel veranderd, er is geen sprake van een trendbreuk. De twee regio's blijven hun eigen klemtonen leggen in de gezondheidszorg. Het ballonnetje dat Renaud Witmeur (de kabinetschef van Demotte) oplaait in de *Artsen Nieuwsbrief* (17-5-2006) is in deze zorgwekkend te noemen. Een herfederalisering van de gezondheidszorg gaat in tegen elke zin voor realiteit en zal het failliet van de gezondheidszorg bezegelen. Alleen een defederalisering waarbij elke gemeenschap haar eigen, verantwoorde keuzes maakt die aansluiten bij de cultuur die er nu al heerst, zal er voor zorgen dat een solidaire gezondheidszorg kan gehandhaafd worden. De schrik dat Vlaanderen te klein is om dit te doen is van geen tel. Vele Europese landen en regio's zijn kleiner dan Vlaanderen en organiseren zelf hun gezondheidszorg. Baskenland (met zijn 2.2 miljoen inwoners en eenzelfde vergrijzingsgraad als Vlaanderen) organiseert met slechts 6 % van het BNP een uiterst performante, solidaire en kwalitatief hoogstaande gezondheidszorg. Waar wachten de Vlamingen nog op?

Louis Ide

CITATEN

...Vlaanderen en Wallonië groeien ook uit elkaar in de visie op onze gezondheidszorg. Vlaanderen stimuleert thuiszorg en eerstelijnszorg. Maar in Wallonië staan de ziekenhuizen en de specialisten nog altijd centraal...

Joost LONCIN - HET VOLK -
30/11/2005

...Tegen de invoering van de nieuwe Vlaamse Wooncode worden alle mogelijkheden uitgeput. Maar met alle middelen, wordt geageerd om Télé Bruxelles in heel Vlaanderen te laten uitzenden...

Dirk CASTREL - GAZET VAN
ANTWERPEN - 27/05/2006

...De overgrote meerderheid van de Vlamingen die zich in de steek gelaten voelen, is geen racist. De overgrote meerderheid van de allochtonen die zich ook verlaten voelen, is geen fundamentalist...

Yves LETERME - GAZET VAN
ANTWERPEN - 30/05/2006

KORTE BERICHTEN

BETAALBAARHEID GEZONDHEIDSZORG

Het VAS kreeg op een zaterdagmorgen (2 september II.) het Fortis-auditorium Hélène Fourment recht over het Rubenshuis te Antwerpen volledig gevuld. Het thema was: Hoe de gezondheidszorg betaalbaar houden?

Voorzitter Hilde Roels leidde de vraagstelling over de betaalbaarheid, de wetenschappelijke haalbaarheid, de economische en solidaire draagkracht van de gezondheidszorg in.

Prof. Diane De Graeve (Ufsia) bewees dat zowel de verhoging van de bijdragen van de patiënten als van de verzekeringen, dus een toegenomen privatisering, geen wondermiddelen zijn. Bovendien waarschuwde ze voor het sociale impact van verzekeringen die eerder gebaseerd zijn op risicosolidariteit dan op inkomensolidariteit.

Prof. Walter Sermeus (KUL) brak een lans voor de zorgpaden als middel om niet met prijscompetitie maar wel met kwaliteitscompetitie aan kostenbeheersing te doen.

Karel Van Eetvelt (Afgevaardigd Bestuurder Unizo) toonde aan dat de ontsparing van de kost van de sociale zekerheid grotendeels te wijten is aan de gezondheidszorg. De exponentiële kostengroei van de gezondheidszorg overtreft dermate de exponentiële economische groei (BBP) dat de economische groei zelf bedreigd wordt. Hij pleitte voor een offensieve marketing en bedrijfsstrategische benadering van het kwaliteitsproduct Belgische gezondheidszorg. (Misschien bedoelde hij wel Vlaamse)

Jo De Cock (Administrateur-Generaal RIZIV) relativeerde toch enkele cijfers maar gaf toe dat de lat

in de gezondheidszorg steeds hoger komt te liggen en dat wij er samen over moeten. Het generatiepact zou in oktober nieuwe financieringsmechanismen aankondigen. Ook hij benadrukte het ethische aspect in de kostenbeheersing en ook hij pleitte voor creatieve oplossingen onder meer voor pay for performance (P4P), innovatie, preventie en geïntegreerde zorg.

Collega Yolande Avontroodt (VLD-volksvertegenwoordiger) ging in op een nieuwe markt in de gezondheidszorg: de buitenlanders die naar ons land komen om zich te laten verzorgen, waarvan twee derde naar Vlaanderen komen! Deze extra-inkomsten (2,66% of zo'n 25.000 patiënten) kunnen verhoogd worden wanneer een aantal wettelijke hinderpalen uit de weg kunnen worden geruimd. Wegens het gelijkheidsprincipe kan de reële kost bijvoorbeeld niet aangerekend worden.

Collega Johan Pauwels (raadgever Minister Vervotte) handelde uitvoerig over de chronische zieken en het chronisch care model van Wagner. Hij legde zo de link naar een geïntegreerde gezondheidszorg met welzijn, preventie, care en cure, die het best gemeenschapsgebonden wordt georganiseerd om kosten te voorkomen, kosten te besparen en kwaliteit te verzekeren.

In de discussie achteraf werd op mijn vraag of men de gezondheidszorg niet beter zou toewijzen aan de deelstaten noch ontkennend noch bevestigend gereageerd, toch niet op het publieke forum. Van Eetvelt antwoordde dat niet alles wat Vlaanderen zelf doet, goed functioneert; Pauwels en Avontroodt waren voor homogene bevoegdheidspakketten, De Cock sprak over een tendens naar

decentralisering in andere landen. Na vragen over de plaats van de huisartsen, extra-murale specialisten en de administratiekosten van de ziekenfondsen, werd het symposium afgesloten met de oproep aan de artsen om zeker hun stem uit te brengen bij de verkiezingen van de vertegenwoordigers in de Medico-Mut.

Alle referaten zijn terug te vinden op: www.vlaamsartsensyndicaat.be

Dirk Van de Voorde

HADRONTHERAPIE

Peperdure kankertherapie moet ook in België kunnen. (GVA 26-7) Een Belgisch centrum voor Hadrontherapie zou 100 miljoen Euro kosten. Een erg hoog prijskaartje vindt GVA (hoewel één centrum voor gans België zou volstaan: bij afwezigheid hiervan moeten Vlaamse patiënten in Zwitserland behandeld worden met een apparaat dat in België gemaakt wordt!). Gezien de kostprijs kan geen enkel gewest dit alleen dragen zegt Prof. Menten (KUL). Laat ons nu toch even ernstig blijven!

Indien Vlaanderen gedurende slechts één jaar 10.3 miljard Euro in plaats van 10.4 miljard (transfers: cijfers Manifest van Denkgroep "In de Warande") aan de Franstaligen zou moeten betalen dan zou Vlaanderen dit ten voordele van gans België, Wallonië inbegrepen, op zich kunnen nemen. Moesten daarenboven de Franstalige PS-politici hun handjes gedurende 12 maanden uit de kassa kunnen houden, dan zouden de Walen het misschien niet eens voelen.

Jan Peremans

CITATEN

...Ik heb het manifest van de Warande gelezen en herlezen en ik vind geen enkel argument om hen tegen te spreken. Zolang Wallonië het heft niet in eigen handen neemt, komen we er niet bovenop...

Eric MESTDAGH (distributiebedrijf Champion Mestdagh, Charleroi) - DE STANDAARD - 03/06/2006

...Tijdens vijftien opeenvolgende jaren van immigratiestop - tussen 1990 en 2004 - kwam er zowat een half miljoen vreemdelingen legaal ons land binnen. Iets meer dan de helft daarvan komt uit een niet-Europees land. Tegelijkertijd zijn er ongeveer evenveel vreemdelingen Belg geworden... Het niet-thuis-in-mijn-sstraat-gevoel moet bij heel veel autochtone, veelal oudere inwoners, een dagelijkse bron van frustratie zijn...

Wim DAENINCK - GAZET VAN ANTWERPEN - 03/06/2006

DALRYMPLE

Op de schitterende "Indian Summer" zaterdag van 16 september ll. kwam collega Theodore Dalrymple, Engelse psychiater op rust, in de Lijsterbes aan het Donkmeer zijn nogal controversiële standpunten toelichten. In zijn 2 boeken "Leven aan de onderkant*" en "Beschaving of wat ervan over is*" met in het Engels een veelzeggende bijtitel "The Mandarins and the Masses" schreef hij zeer kritische essays over cultuurfilosofische onderwerpen.

Hij sprak op uitnodiging van Pro Flandria en met de steun van het maandblad Menzo.

Dit blad dat je leest voor de artikelen en niet voor de foto's was het enige persorgaan in Vlaanderen dat hem interessant genoeg vond voor een interview. In eigen land had hij bijna geen uitgever maar in Nederland verscheen hij al in heel wat praatprogramma's. Zijn politiek niet correcte analyse zal nooit de canvas van de laatste show sieren want hij is onverbiddelijk voor de politiek correct denkende intellectuele en politieke elite, die hij morele lafheid verwijt.

Het volgens hem onzalig verbond tussen socialisten - die menen dat mensen wel rechten, maar geen plichten hebben - en de liberalen - die menen dat de keuzevrijheid van de consument het antwoord is op alle sociale vraagstukken - zijn vernietigend voor de zelfredzaamheid en de solidariteit in onze maatschappij.

De staat zorgt toch voor alles. Vele vrouwen hebben kinderen van verschillende vaders, maar alleen vader-tje staat moet voor die kinderen zorgen.

Het is de taak van de staat om door herverdeling van de belastingsgelden de materiële effecten van de individuele onverantwoordelijkheid

te verbeteren. Bovendien moet de staat ook de emotionele, opvoedkundige en geestelijke leegte vullen met een leger van maatschappelijke werkers, psychologen, pedagogen, consultants en dies meer, die zelf een machtige op de overheid steunende en overgesubsidiëerde belangengroep zijn geworden. In GB zou meer dan 60 % van de bevolking leven van overheidssteun of gesubsidiëerd worden. Zowel de sociale zekerheid als de gezondheidszorg worden hier in hun bestaan bedreigd. Dalrymple debiteert niet zo maar zijn stellingen, hij is een eerste klas ervaringsdeskundige door zijn werk in ontwikkelingslanden, in de achtergestelde sociale woonwijken en in de gevangenis (naar eigen zeggen, de veiligste plaats!).

Alleen een strijd tegen het gemakzuchtig cultuurrelativisme en tegen het overboord gooien van elk verantwoordelijkheidsbesef kan onze beschaving nog redden. Culturele waarden en ethische normen hebben nood aan actieve pleitbezorgers. Vraag: "kunnen we hier op de politiek rekenen?". Neen. Want ze denken op korte termijn en alleen aan hun eigen job. In alle culturen wordt het beleid gevoerd door ouderen, wijzen, vijftig en plus. Zij hebben levenservaring en hebben hun carrière al achter de rug.

Nota van mij: dit verslag is louter informatief en geen stellingname van het VGV.

(* uitgeverij NieuwAmsterdam)

Dirk Van de Voorde

PILLEN RUSTHUIZEN

Recent publiceerde Guy Tegenbos een studie van de CM over het gebruik van medicamenten door CM-leden in rusthuizen, verspreid over

het ganse land, in de periode 2002-2003. (D.S. 12.08.06)

De totaalkosten van het geneesmiddelen-gebruik werden in kaart gebracht; daaruit blijkt dat haast alle Waalse subregio's in de groep met de hoogste uitgaven zitten, terwijl haast alle Vlaamse in de groep met gemiddelde of lage uitgaven voorkomen.

Ook voor het gebruik van antidepressiva is de kaart overwegend donker gekleurd in het zuiden (hoog verbruik) en lichter in het noorden (gemiddeld tot laag verbruik).

Tegenbos besluit dat de verschillen zo groot zijn dat er geen objectieve grond voor kan zijn; hij is van mening dat die verschillen te maken hebben met gewoonten van voorschrijvende artsen en/of van instellingen en/of van patiënten.

Hij wijst er op dat minister Rudy Demotte er alles aan doet om te vermijden dat dergelijke verschillen officieel nog in kaart worden gebracht.

Eric Ponette

ONTWIKKELINGSHULP

De USA (272 miljoen inwoners) geeft jaarlijks 18 miljard dollar (14 miljard Euro) ontwikkelingshulp ten bate van gans de onderontwikkelde wereld (De Tijd 12-9).

Vlaanderen (5.7 miljoen inwoners) geeft jaarlijks 14.5 miljard dollar (11.5 miljard Euro) ten bate van ...?

Trouwens: moest Vlaanderen evenveel inwoners hebben als de USA dan zou het 692 miljard dollar besteden aan ontwikkelingshulp. Om van te dromen ... En dan zijn er nog die zeggen dat wij egoïsten zijn!

Jan Peremans

CITATEN

...Over die voedingscampagne botsten Vervotte en Demotte al, maar ze hielden het stil. Nu Demotte die campagne uitbreidt naar de gemeenten, laat Vervotte wel merken wat ze ervan vindt. De federale regering is niet bevoegd om aan preventie te doen. Dat is de rol van de deelstaten, maar toch doet ze het geregeld, zegt de Vlaamse minister...

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD -
23/06/2006

...Persoonlijk meen ik dat we met gescheiden verkiezingen de eigen Vlaamse dynamiek hebben versterkt. Het regionaal beleid is onafhankelijker geworden. Dat mogen we niet meer omkeren. Dan gaan we achteruit in plaats van vooruit...

Jo VANDEURZEN - GAZET VAN
ANTWERPEN - 24/06/2006

...Vlamingen die naar Wallonië komen zijn welkom, maar moeten zich integreren en dat betekent dat zij de cultuur en dus de taal van de streek moeten leren...

Marc DECONINCK (Burgemeester
Beauvechain) - DE TIJD -
03/08/2006

VACCINATIE - DEKKING

In mei ll. werd door de Vlaamse Vereniging voor Kindergeneeskunde een studie voorgesteld over de vaccinatie-dekking van zuigelingen en jongeren in Vlaanderen; in deze studie, die uitgevoerd werd door drie Vlaamse universiteiten in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap, werden 1.654 zuigelingen en 1.344 jongeren opgenomen. (Medisurf, 19.05.06)

Uit de studie blijkt dat:

- 97 % van de zuigelingen volledig gevaccineerd is tegen kinderverlamming, klem, kroep, kinkhoest en H Influenzae type B in de loop van de eerste 6 maanden
- en dat meer dan 92 % een vierde dosis kreeg in het tweede levensjaar
- dat meer dan 92 % van de kinderen volledig ingeënt is tegen hepatitis B
- dat 94 % van de kinderen ingeënt is tegen mazelen, bof, rode hond en meningokokken C
- dat de vaccinatie-dekking steeg in vergelijking met 1999.

Van de andere Europese landen met een vergelijkbaar vaccinatie-beleid en gezondheidszorg-systeem scoren enkel Finland en Nederland even hoog.

Eric Ponette

BODEMSANERING

Geert Ide, voorzitter van de OVB (Ondernemers Vereniging Bodemsaaneerders) klaagt dat met de budgetten van Ovam de streefdatum van 2036 voor de ambtshalve sanering van sterk vervuilde terreinen in Vlaanderen onmogelijk kan gehaald worden. "We zouden in Vlaanderen al blij zijn met 100 miljoen Euro" zegt hij. (De Tijd 22-9)
3 à 4 dagen geen solidariteitsbelasting betalen aan Wallonië en klaar is Kees: Vlaanderen wordt beter leefbaar! Het bedrag dat de Walen als hulp ontvangen, besteden ze sowieso niet aan uitbreiding van publieke dienstverlening aan hun bevolking (eveneens De Tijd 22-9.)

Jan Peremans

DE KAT

Het is voorlopig stil rond het wetsvoorstel tot "Oprichting van een Hoge Raad voor Deontologie van de Gezondheidszorgberoepen en tot vaststelling van de algemene beginselen voor de oprichting en de werking van de Orden van de Gezondheidszorgberoepen" (zie Periodiek april 2006, p. 10). Zou het onder meer en bijvoorbeeld kunnen dat de Franstalige leden van de Commissie Sociale Aangelegenheden van de Senaat dwars liggen tegen de stelling van de Nederlandstalige leden, dat de artsen in gans Vlaams-Brabant zich enkel kunnen inschrijven in de Orde der Geneesheren van Vlaams-Brabant? Zo vragen wij ons af.

Eric Ponette

VLEVA

Dit letterwoord staat voor "Vlaams-Europees Verbindingsagentschap", dat recent werd opgericht onder het voorzitterschap van Luc Van den Brande en einde dit jaar zal starten. (*Snelbericht VOKA-VEV 14, 22.09.06*)

Het doel is politiek-economisch: de Vlaamse stem luider laten horen in Europa en de Europese stem duidelijker laten klinken in Vlaanderen. Concreet zal het agentschap systematisch informeren over het Europese beleid, zowel over de maatregelen in opmaak als over de reeds goedgekeurde; daarnaast moet het ervoor zorgen dat de Vlaamse bedrijven de Europese steunprogramma's volledig kunnen benutten en moet het de deelnemers in staat stellen hun belangenbehartiging nog beter te organiseren.

In het licht van deze doelstellingen is het niet verwonderlijk dat VOKA-VEV een belangrijke medespeler is. De meerwaarde van VLEVA t.o.v. andere reeds aanwezige initiatieven is volgens Van den Brande het vervullen van de functie van een autoweg met verschillende opritten en afritten voor de meerdere organisaties: de bestaande initiatieven bundelen en versterken, en bovendien anticiperend werken door proactief aan belangenbehartiging te doen.

Voor bijkomende inlichtingen: zie www.voka.be en jan.buysse@voka.be

Eric Ponette

CITATEN

...Maar het is toch de evidentie zelf dat de Franstaligen die hier komen wonen de taal van de streek leren en die in hun plaatselijke contacten gebruiken. Het is toch de evidentie zelf dat ze zich aanpassen en in hun nieuwe gemeenschap integreren. Daarom blijf ik herhalen dat de taalstrijd een sociale strijd is...

Leo PEETERS (Burgemeester Kapelle-op-den-Bos) - DE TIJD - 22/08/2006

...Vlaanderen heeft Brussel nodig, maar Brussel heeft ook Vlaanderen nodig. Alles is aanwezig om er een 'winning team' van te maken. Gezien de totaal ontsporende toestand van Brussel kan Brussel het zich eigenlijk niet veroorloven om Vlaanderen te blijven afwijzen. Maar dan heeft Vlaanderen wel een politieke klasse nodig die niet van Brussel wegloupt, maar de koe bij de horens neemt...

Bernard DAELEMANS - MEERVOUD - September 2006

...Er zijn nieuwe stappen in de staatsvorming nodig, onder meer op het vlak van de arbeidsmarkt, de fiscaliteit en het innovatiebeleid. Om efficiënt de transformatie van de Vlaamse economie door te voeren, ontbreken nu de goede structuren...

Urbain VANDEURZEN - DE TIJD - 02/09/2006

CITATEN

...Nochtans heeft de paus, via een citaat uit de veertiende eeuw, maar eventjes verwezen naar een historisch feit. Na zijn ontstaan is de islam inderdaad eeuwenlang met het zwaard verspreid. Maar de islam, die zelf altijd excuses eist, vindt de eigen veroveringen geheel normaal. Zelfs het seculiere Turkije weigert een woord excuus over de volkerenmoord op de Armeniërs...

Mia DOORNAERT - DE STANDAARD
- 18/09/2006

...Vlaanderen staat in voor meer dan 80 procent van de Belgische export...Ik verdedig dan ook voluit de regionalisering van de bevoegdheden voor buitenlandse handel, omdat dit ons de kans biedt een volwaardig economisch beleid te voeren...

Fientje MOERMAN - DE TIJD -
26/09/2006

...Als migrant krijg je een hoop rechten. In ruil daarvoor mag je ook de inspanning doen om economisch vooruit te komen en je sociaal-cultureel aan te passen...

Ayaan HIRSI ALI - DE STANDAARD -
30/09/2006

...jullie zijn nog niet af van de AEL. De tweede generatie AEL'ers staat klaar om mijn rol over te nemen ... Vlaanderen zal dan kennismaken met de AEL zoals het dat nooit eerder heeft gedaan. Het zal gedaan zijn met 'het brave allochtoontje dat zich moet aanpassen en vooral moet luisteren naar zijn baasje'...

Dyab ABOU JAHJAH - DE
STANDAARD - 30/09/2006

...Zoals diktaturen zich democratisch noemen, noemen de meest onverdraagzamen onder ons zichzelf de verdraagzamen, want in politiek is alles toegelaten.

Mark GRAMMENS - JOURNAAL -
12/10/2006

... De begrippen worden ook door mekaar gehaald. Alle mensen die zich onveilig voelen en bang zijn, worden racisten genoemd. Racisme is in de eerste plaats een ideologie: mijn ras of mijn godsdienst is superieur aan de andere ...

Herman VAN ROMPUY -
www.hermanvanrompuy.be -
22/05/2006

...De Vlamingen kunnen zich hoe dan ook niet veroorloven voor of na de verkiezingen van 2007 geen ernstig gesprek te hebben over de autonomie van de regio's ... We moeten een stuk solidariteit behouden, voor de pensioenen. Het beleid over gezondheidszorg, kinderbijslag en werkloosheid moet echter ieders verantwoordelijkheid worden.

Karel VINCK - DE TIJD 25/08/2006

UITGAVEN VGV

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + €0.46,- Port
 - Aluminium € 3.00,- + €0.46,- Port
- Fiscaal dagboek € 25.00,- + €1.38,- Port

Splits zelf de sociale zekerheid... word lid van het Vlaams ziekenfonds!

Hoofdzetel: Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - www.vnz.be

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
www.vnz.be - 0800-179 75

Overtuigd Vlaams

Het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds steunt resoluut de eis van de Vlaamse Beweging voor de splitsing van de sociale zekerheid. Dit is geen egoïsme maar een gezonde solidariteit met de huidige en toekomstige generaties Vlamingen. Enkel met een Vlaamse ziekteverzekering kan er een doeltreffend gezondheidsbeleid gevoerd worden.

Bewust Neutraal

Meer dan 70.000 leden weten dat het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds partijpolitiek neutraal is. Onze ongebonden positie zorgt er ook voor dat zowel patiënt als zorgverstreker compleet vrij zijn in hun keuze. Daardoor geniet het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds een ijzersterke klantgerichte en sociale reputatie.

Verrassend voordelig

Bij het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds zit u goed wat de door de wet verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering betreft. Maar wat meer is, onze uiterst volledige aanvullende verzekering maakt het verschil. Bij ons geniet u van onder meer volgende voordelen:

- tot 300 euro voor geboorte- en adoptiepremies;
- tot 100 euro voor brilglazen en monturen;
- tot 60 euro voor kampen en inschrijving bij een sport- of fitnessclub;
- tot 25 euro voor voetverzorging;
- en nog zoveel meer.

Aansluiten is heel eenvoudig.

Bel ons gratis nummer:

0800-179 75 en wij doen de rest.

Het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds heeft kantoren in heel Vlaanderen.

VERSOEPELING CONTINGENT ARTSEN DEPANNEERT FRANSTALIGEN

In 2004 trad de contingentering in werking. Het aantal artsen zou voor heel het land beperkt worden. Oorspronkelijk was er sprake van 700 artsen in 2004, 650 in 2005 en 600 in 2006.

Vlaanderen besliste daarom het aantal studenten geneeskunde te beperken door middel van een ingangsexamen. Vlaanderen achtte het beter te beperken aan de instroom dan aan de uitstroom (na zeven jaar studeren).

De Franstaligen ondernamen geen echt initiatief, bijgevolg zou een beperking volgen na de studies. Al gauw bleek dat het contingent zowel in Vlaanderen (ondanks een ingangsexamen) en in Franstalig België overschreden zou worden. Althans voor het eerste jaar na de in werking tredende contingentering. Want voor de jaren daarop volgend zou Vlaanderen dit ruimschoots compenseren. Met andere woorden: Vlaanderen bleef netjes binnen de contouren van de contingentering en Franstalig België kleurde fors buiten de lijnen. De Franstaligen kampten met een overschot.

Een door Franstaligen gedomineerde planningscommissie adviseerde daarom steevast een ophoging van het contingent. Na een ophoging tot 833 artsen, werd nu in de ministerraad van 20 juli beslist dat het aantal artsen dat mag afstuderen per jaar 975 zou bedragen. Per jaar zou dat nog eens opgehoogd worden met 15 geïmmuniseerde artsen tot 2012.

De omgekeerde beweging t.o.v. het oorspronkelijke plan greep dus plaats in de periode 2004-2006: in plaats van te zakken van 700 naar 600 werd er dus opgehoogd van 700 naar 975.

Het VGV is er zich van bewust dat er een tekort aan huisartsen dreigt. Het contingent huisartsen geraakt zelfs niet opgevuld. Maar het tekort aan huisartsen los je niet op door het totale contingent artsen op te trekken. Je moet de huisartsen gaan herwaarderen, wil je nog jonge mensen voor het beroep motiveren.

De versoepeling - om het zacht uit te drukken - van het contingent artsen dient dus om de Franstaligen te depanneren. Alle Vlaamse inspanningen worden hiermee op de helling gezet en ondertussen hebben duizenden jonge Vlamingen hun studies geneeskunde niet kunnen aanvatten. Als klap op de vuurpijl wordt het contingent kinesitherapeuten wél gehandhaafd en vallen hier terug Vlaamse slachtoffers. Het VGV begrijpt niet dat ook SP.a en VLD collegiaal mee de beslissing namen in de ministerraad van 20 juli. Daarom wenst het VGV een onderhoud met de eindverantwoordelijke van ministerraad: de premier.

Jan Van Meirhaeghe, voorzitter VGV, 25/09/2006

OVV-MEDEDELINGEN

OVV-motie over de uitspraken van Yves Leterme

Persmededeling vanwege: Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV)

Verzonden door: [Boudewijn Bouckaert](#) op: 23-08-2006

Het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) drukt zijn onvoorwaardelijke steun uit voor de uitspraken van minister-president Leterme in de Franse krant 'Libération', vorige week donderdag. Als regeringsleider van Vlaanderen heeft de minister-president het recht, jazelfs de plicht, op te komen voor de belangen die alle Vlamingen raken.

Dit betreft in de eerste plaats de integriteit van het grondgebied van Vlaanderen. De minister-president heeft overschot van gelijk wanneer hij wijst op de onwil van vele Franstaligen in de Vlaamse Rand om Nederlands te leren en zich te integreren in de plaatselijke gemeenschap. Het OVV wijst erop dat de faciliteiten in de randgemeenten, oorspronkelijk bedoeld als een overgangsfase, de integratie van de Franstaligen afremmen. Het OVV hoopt dan ook dat de Vlaamse partijen bij de komende onderhandelingen het uitdoven van de faciliteiten op de onderhandelingstafel zullen brengen.

De minister-president heeft ook gelijk wanneer hij nieuwe bevoegdheidsoverdrachten naar Vlaanderen en Wallonië vraagt. Uit alle opiniepeilingen blijkt dat een absolute meerderheid van de Vlaamse burgers en bedrijfsleiders hiervan voorstander is. Het OVV stelt met genoeg vast dat het de minister-president menens is wanneer hij zegt zonder bevoegdheidsoverdrachten niet in een federale regering te zullen treden. Het OVV benadrukt ook dat de overdracht van bevoegdheden moet gepaard gaan met de bijhorende fiscale autonomie. Het OVV verwacht dat dit de houding wordt van alle Vlaamse partijen en roept op tot de vorming van een Vlaams front op dat vlak.

Dat een gematigde politicus zoals de minister-president wordt beschuldigd van extremisme en bedekt racisme verwondert ons niet gelet op de aanhoudende en misleidende Franstalige haatcampagne. Het toont aan dat de Franstalige politieke kaste mentaal geblokkeerd zit in de Belgische status-quo en verregaande misvattingen over Vlaanderen. De Waalse burger verdient beter. Het OVV hoopt dan ook dat, desnoods over de hoofden van de Franstalige politieke kaste heen, een dialoog met Waalse burgers, die een echte verandering in hun regio willen, zal mogelijk worden.

Het Dagelijks Bestuur van het OVV

De twijfels van Johan Vande Lanotte

In een aantal recente interviews (De Standaard 06.05.06 en De Morgen 16.08.06) vraagt Johan Vande Lanotte zich af of het wel verstandig is van Vlaanderen om de bevoegdheid over het ganse **gezondheidsbeleid** op te eisen.

Zijn argumenten luiden dat Vlaanderen voor de ziekteverzekering per hoofd momenteel *evenveel* zou uitgeven als Wallonië, dat Vlaanderen in de toekomst voor die sector *nog meer* zal uitgeven dan Wallonië door de vergrijzing die Vlaanderen sterker treft dan Wallonië, en dat Vlaanderen bijgevolg zijn bevolking zou laten betalen voor een *symbool-dossier*.

Wij willen Johan Vande Lanotte helpen om zijn twijfels te overwinnen.

1. Uit door minister Rudy Demotte gepubliceerde cijfers blijkt dat Wallonië in 2002 voor de ziektekostenverzekering per hoofd van de bevolking 2,9 % meer uitgaf dan Vlaanderen: de cijfers waren echter onvolledig (de regionale verdeling voor 20,86 % van de uitgaven ontbrak) en de berekening gebeurde op basis van de bevolkingscijfers en niet op basis van de ledentallen van de verzekerden, zoals gebruikelijk in de vroegere rapporten Jadot.¹

Een meer recente studie, uitgevoerd door de Christelijke Mutualiteiten (CM) bij haar leden, toont aan dat Wallonië in 2003 voor de ziektekostenverzekering per CM-lid 6 % meer uitgaf dan Vlaanderen.²

Vlaanderen geeft dus voor de gezondheidszorg minder uit dan Wallonië.

¹ Eric Ponette: Pleidooi voor een integrale Vlaamse gezondheidszorg, in "Waar Maas en centen vloeien", Aktiecomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ), mei 2005 (www.akvsz.org)

² Koen Cornelis: Regionale analyse van de uitgaven gezondheidszorg in 2003 - een nuancering van de brute consumptiever- schillen, CM-Informatie 218, juni 2005

2. Het is waar dat de vergrijzing in Vlaanderen een paar jaar vooruit loopt op die in Wallonië. Het is waar dat de vergrijzing in Vlaanderen, maar ook in Wallonië, een zeer groot probleem wordt. Maar het is ook waar dat de betaalbaarheid van de vergrijzing voor Wallonië een groter probleem is dan voor Vlaanderen. De transfers in de sociale zekerheid zullen niet omkeren.

Dit is reeds door verschillende instanties aangetoond. De sleutel ligt in de tewerkstellingsgraad.

2.1 In de ABAFIM-studie van 2004 (som van Sociale Zekerheid, financiering van gewesten en gemeenschappen en van de federale overheid) zijn twee simulaties gemaakt tot 2030:

- a) Bij nivellering van de tewerkstellingsgraad blijven de transfers bestaan; ze dalen tot op één derde van het huidig bedrag
- b) Bij ongewijzigde werkende bevolking stijgen deze transfers³

2.2 De Administratie voor Planning en Statistiek van de Vlaamse Administratie (APS) heeft in een onderzoek naar de effecten van de vergrijzing (Stativaria 36 van oktober 2005 – p 42)⁴ gesteld: “Maar Vlaanderen blijft niettemin wel het gunstigste profiel vertonen (bekeken vanuit het standpunt van de financiering van het stelsel)” De formulering is voorzichtig, maar de bijgevoegde grafieken zijn veel overtuigender.

2.3 Binnen het Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) hebben we voor het geheel van de Sociale Zekerheid en ook specifiek voor de kosten van Ziekte en Invaliditeit onderzocht wat tot in het jaar 2050 de gevolgen zijn van de vergrijzing op de evolutie van de transfers.⁵ We hebben drie hypothesen geanalyseerd:

- a) bij constante tewerkstellingsgraad
- b) bij constante arbeidsplaatsen
- c) bij toename van de tewerkstellingsgraad tot 2030, zoals vooropgesteld door de Studiecommissie voor de vergrijzing, en nadien nog verdere toename in Wallonië.

In het jaar 2.000 zijn de totale kosten van de sociale zekerheid, omgerekend per tewerkgestelde, 21 % lager in Vlaanderen dan in Wallonië. Voor de sector ziekte en invaliditeit bedraagt het kostenvoordeel 20 %. In de drie hypothesen blijven tot in 2050 de totale kosten van de sociale zekerheid, omgerekend per tewerkgestelde, lager in Vlaanderen dan in Wallonië. Dit voordeel in de betaalbaarheid van de vergrijzing neemt wel af in hypothese a. en c. Het voordeel neemt echter nog toe in hypothese b. De transfers blijven dus bestaan. Hetzelfde is ook waar voor de sector van Ziekte en Invaliditeit op zich. Anders gezegd: als de Sociale Zekerheid niet gesplitst wordt zullen de Vlamingen niet alleen moeten werken voor de fel toegenomen kosten van hun eigen vergrijzing maar bovendien nog voor deze van Wallonië.

Vlaanderen schiet zichzelf dus niet in de voet met de eis om bevoegd te worden voor de ganse gezondheidszorg.

Verder verwondert het ons dat Johan Vande Lanotte blijkbaar vreest dat Wallonië financieel niet solidair zou zijn met Vlaanderen bij een hypothetische omkering van de geldtransfers in de ziektekostenverzekering, waarvoor – zoals uiteengezet – overigens geen argumenten bestaan.

Hoe rijmt hij dit wantrouwen tegenover Wallonië samen met zijn pleidooi om de financiële solidariteit van Vlaanderen met Wallonië, na de splitsing van het arbeidsmarktbeleid, het tewerkstellingsbeleid en het werkloosheidsvergoedingen-beleid te behouden?

3. Onze eis dat de Vlaamse gemeenschap bevoegd zou worden voor het ganse gezondheidsbeleid is geen symbooldossier, doch gebaseerd op argumenten⁶, die te maken hebben met een groter welzijn van de mensen in Vlaanderen en Wallonië:

3.1. Vlaanderen en Wallonië leggen nu reeds *verschillende klemtonen* in de gezondheidszorg. Dat komt tot uiting in het geneeskundig onderwijs, in het aantal artsen (14 % meer in Wallonië dan in Vlaanderen), in de afremming van het te groot aantal artsen naar de toekomst, in de preventieve gezondheidszorg, in de

³ De ABAFIM-studie van oktober 2004, in “Waar Maas en centen vloeien”, AK-VSZ, mei 2005 (www.akvsz.org), p. 7-8

⁴ Stativaria 36, oktober 2005, p. 42

⁵ Herman Deweerdt : De kosten van de vergrijzing liggen in Vlaanderen lager dan in Wallonië – De transfers blijven bestaan of nemen zelfs nog toe, AK-VSZ dossier, mei 2006

⁶ Eric Ponette: Pleidooi voor een integrale Vlaamse gezondheidszorg, in “Waar Maas en centen vloeien”, Aktiekomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ), mei 2005 (www.akvsz.org)

aanpak van de curatieve gezondheidszorg (meer via de huisarts in Vlaanderen, meer via de specialist in Wallonië), in de voorkeuren voor diagnose en behandeling (in Wallonië meer uitgaven voor inwendige geneeskunde, bevallingen, dringende gevallen, radiologie, laboratorium-onderzoekingen en medicamenten; in Vlaanderen meer uitgaven voor thuisverpleging, daghospitalisaties en psychiatrische zorgen). Die verschillende klemtonen zullen Vlaanderen en Wallonië veel vrijer en ruimer kunnen leggen in een gesplitste gezondheidszorg.

3.2. Het gezondheidsbeleid zal *efficiënter* worden na bevoegdheidsoverdracht aan de Vlaamse en Franse gemeenschap.

In 1980 werden de preventieve gezondheidszorg (maatregelen om ziekten te voorkomen) en de gezondheidsopvoeding aan beide gemeenschappen toegekend, doch de curatieve geneeskunde (diagnose en behandeling van ziekten) bleef grotendeels een bevoegdheid van de federale overheid. Dat principe is schadelijk voor de volksgezondheid, want preventie en behandeling vormen één geheel.

Nu zijn de gemeenschappen bevoegd voor de erkenning van ziekenhuizen en de gewesten voor de infrastructuur betoelaging, doch de federale overheid is bevoegd gebleven voor de werkingssubsidies; daardoor wordt een spaarzaam beleid van de gemeenschappen en gewesten niet gehonoreerd.

Het is geen voorbeeld van goed bestuur dat 9 ministeriële instanties in België te maken hebben met het gezondheidsbeleid; dat die allen recent moesten samenkomen om een beslissing te nemen over de terugbetaling van het pneumokokkenvaccin voor jonge kinderen, past eerder in een vaudeville.

Eén minister voor de Vlaamse en één voor de Franse gemeenschap, dus 2 in plaats van 9, zouden moeten volstaan.

3.3. Door de overdracht van het ganse gezondheidsbeleid aan de Vlaamse en Franse gemeenschap, zullen beide *geresponsabiliseerd* worden tot een financieel en maatschappelijk verantwoord beleid.

Op dit ogenblik zijn de financiële regelingen voor inkomsten en uitgaven in de ziektekostenverzekering een uitsluitende bevoegdheid van de federale overheid en krijgen de gemeenschappen hiervoor geen verantwoordelijkheid toebedeeld.

Nochtans is het voldoende gekend dat de toekenning van financiële verantwoordelijkheid voor de besteding van een bepaald budget, de bedachtzaamheid bij de uitgaven bevordert.

Doch de responsabilisering neemt nog toe wanneer de gemeenschappen bovendien verantwoordelijk worden voor de inning van de inkomsten om hun gezondheidsbeleid te voeren.

Responsabilisering van de gemeenschappen voor hun gezondheidsbeleid heeft echter niet alleen financiële voordelen, doch zal er ook voor zorgen dat specifieke noden van die gemeenschap op een meer aangepaste wijze aangepakt worden.

Tenslotte zijn wij na de overheveling van de ziektekostenverzekering bereid tot een financieel solidair hulpplan met de Franse gemeenschap, dat afneemt in de tijd, leidt tot zelfredzaamheid en ondersteund wordt door federale politieke loyaliteit.

Zo wordt de overheveling van de ziektekostenverzekering naar de twee grote gemeenschappen een win-win operatie voor beiden.

Vanzelfsprekend is het aanbod van een financieel hulpplan niet eeuwig geldig. Op zeker ogenblik, en dit moment nadert snel, zal Vlaanderen al zijn financiële middelen nodig hebben om zijn sociale en economische noden te financieren.

De eis van een Vlaamse gezondheidszorg is dus geen virtueel symbooldossier doch een zeer reëel dossier, waarvan het welzijn van de mensen in onze volksgemeenschap afhangt.

4. Mogen we er tenslotte aan herinneren dat de eis van een integrale Vlaamse gezondheidszorg ingeschreven is in het Vlaamse regeerakkoord van juli 2004 en ook door de Sp.a werd ondertekend.⁷

Wij nodigen Johan Vande Lanotte uit om onze argumenten rustig te overwegen.

Eric Ponette

Herman Deweerdt

Erik Stoffelen, secretaris AK-VSZ

Gui Celen, voorzitter AK-VSZ

21 september 2006

⁷ De Vlaamse Regering 2004-2009 – Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen, juli 2004

VGV Bezoekt

Op 11 november bezoeken we samen in met het Doktersgild Van Helmont de tentoonstelling: Ensor en de avant-gardes aan zee. (30.09.06 tot 25.02.07) die doorgaat in het Provinciaal Museum van Moderne Kunst, Romestraat 11, Oostende. (www.ensoraanzee.be en www.pmmk.be)

Deze tentoonstelling werd ingericht ter gelegenheid van de 20ste verjaardag van het PMMK. Heel wat avant-garde kunstenaars hebben een vertrekpunt, zo niet een aanwezigheid gehad aan onze kust. Oostende is hier als Ensorstad het mooiste voorbeeld van. Het middelpunt van deze expositie is dan ook James Ensor met een uitgelezen selectie van 30 topwerken. Met zijn hoofdwerk 'De intocht van Christus te Brussel' (1888) rebeldeerde de kunstenaar tegen de veilige salonkunst en plaatste hij zichzelf in de artistieke voorhoede van zijn tijd. Op een onbegrijpelijke wijze heeft dit werk ons land verlaten en bevindt het zich nu in het Paul Getty Museum, Malibu, Los Angeles. De grote blikvanger van deze tentoonstelling is dan ook het tapijntontwerp dat Ensor in 1929-30 op ware grootte maakte van dit cruciale werk. Dit ontwerp zal met deze tentoonstelling voor het eerst in België tentoongesteld worden en vindt zijn 'intocht' opnieuw plaats in Oostende. Zijn werk wordt omringd met 250 werken van talrijke andere vooraanstaande kunstenaars die een beslissende rol hebben gespeeld in de evolutie van de kunstgeschiedenis van realisme tot surrealisme, over symbolisme en expressionisme naar cobra. (Spilliaert, Permeke, Delvaux, Magritte, Munch, Van Gogh, Dali, Jörn, Alechinsky, Ernst...)

Jan Dockx

Voor inlichtingen en ticketreservatie gelieve eerst contact op te nemen met het secretariaat van het VGV Ergo de Waellaan 3, bus 14 – 2100 Deurne-Antwerpen
Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14

TENTOONSTELLINGEN

De wereld van de Han 01.09 tot 15.10.06

Provinciehuis Elisabethlaan 22 Antwerpen www.dewereldvolgenshan.be

Meer dan 250 figuurtjes en objecten in terracotta geven een beeld weer van het verfijnde hofleven ten tijde van de Han-dynastie (206 – 220 na C.) en meteen de eerste grote bloeiperiode van de Chinese cultuur.

Meesters van de Precolombiaanse kunst 15.09.06 – 29.04.07

Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Jubelpark, Brussel www.kmkg.be

De basis van de tentoonstelling is de wereldberoemde verzameling van Paul en Dora Janssen aangevuld met topstukken uit de permanente collectie.

Eeuwige Energie – 1500 jaar Indische kunst 17.10.06 – 21.01.07

Paleis voor Schone Kunsten, Brussel www.BOZAR.be

Deze scheppende energie is terug te vinden in alle domeinen van de Indische cultuur: mythologie, filosofie, muziek, literatuur en de beeldende kunst. Met bronzen en stenen sculpturen wordt de scheppingsevolutie gevolgd doorheen 15 eeuwen beeldhouwkunst.

Een tweede tentoonstelling heet "Hedendaags India" eveneens in het Paleis voor Schone Kunsten en begint 1 dag later. Hier wordt een collectie hedendaagse beeldende kunstenaars getoond met een analyse van het verleden en een vooruitblik op de toekomst.

Spilliaert 21.09.06 – 03.02.07

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Brussel www.expo-spilliaert.be

Deze Oostendse schilder onderging de invloeden van het symbolisme en de Japanse prentkunst en ontwikkelde een heel persoonlijke stijl waarbij een mengeling van uiteenlopende technieken leidde tot ongewone kleureffecten.

Lof der zothed- hekeling der menselijke dwaasheid tot 30.11.06

Di tot za: 14.00 – 17.00 u en zo 10.00 – 17.00 u

Tentoonstellingszaal Zwijgershoek, Zwijgershoek 14 Sint-Niklaas www.lofderzothed.be

De hekeling der menselijke dwaasheid begon 5 eeuwen terug met Jeroen Bosch en Pieter Breugel de Oude. De schilderijen zijn bevolkt met onbeschaafde, boertige en volkse typen die ongeremd genieten van het leven. Vaak is een herberg of een bordeel de achtergrond.

Na een reeks klassieke werken van de 16de tot de 19de eeuw wordt een indrukwekkende reeks moderne kunstenaars tentoongesteld zoals Fernand Khnopff, Félicien Rops, James Ensor, Léon Spilliaert, Edgar Tytgat, Fritz Van den Berghe, Gustave Van de Woestyne, Gust de Smet, Marcel Broodthaers tot en met Panamarenko en Wim Delvoye. Belgen zijn meesters in het loven der zothed en het hekelen der menselijke dwaasheid.

Valerius De Saedeleer 23.09 - 26.11.06

Museum van Deinze en de Leiestreek www.museumdeinze.be

Retrospectieve van één der grootste landschapschilders van de eerste Latemse School.

Ensor en de Avant-gardes aan zee 30.09.06 – 25.02.07

Zie VGV bezoekt.

De zaak DNA 31.03.06 – 18.03.07

Kunsthof Sint-Pietersabdij, Gent www.dezaakdna.be

Deze creatieve tentoonstelling is een inleiding tot de boeiende wereld van de biotechnologie en laat U ontdekken op welke manier erfelijkheid en biotechnologie ons dagelijks leven beïnvloeden.

Hollandse Meesters tot 29.10.06

Museum Maeyer Van den Bergh, Antwerpen www.museum.antwerpen.be.

Het vernieuwde museum, beroemd voor Breugels Dulle Griet, toont 2 uitgelezen collecties Hollandse schilderijen uit de Gouden Eeuw. Vooreerst de eigen collectie met meesterlijke portretten. De 2de collectie komt uit het museum Smidt van Gelder dat in 1987 uitbrandde en waarbij de verzameling sindsdien verdwenen was in het depot. Smidt van Gelder had een voorkeur voor het landschap en hij verwierf 35 stuks. Beiden hadden een feilloze neus voor kwaliteit zodat “Hollandse Meesters” een visueel feest is.

De laatste getuige- Het oorlogslandschap van de Ieperboog tot 19.11.06

Flanders Fields Museum, Lakenhalle, Ieper.

Sfinx. De wachters van Egypte 10.10.06 – 25.02.07

ING cultuurcentrum, Marnixlaan 24, Brussel www.ing.be

De tentoonstelling geeft een beeld van de oorsprong en de mythe van de sfinx aan de hand van 200 stukken afkomstig uit alle grote oudheidkundige musea.

BUITENLAND

Bonn tot 07.01.07

Guggenheim www.bundeshalle.de

200 topstukken uit de immense collectie van de Guggenheim musea.

Düsseldorf 09.09.06 – 07.01.07

www.museum-kunst-palast.de

Caravaggio: 30 schilderijen geven een beeld van de bijzondere stijl van deze grote Italiaanse schilder.

Londen 18.10.06 – 21.01.07

www.nationalgallery.org.uk

Velazquez: deze tentoonstelling biedt een overzicht van zijn hele loopbaan.

Rotterdam tot 05.11.06

www.boijmans.rotterdam.nl

Bos-Jan Ader: eerste retrospectieve tentoonstelling van een cultfiguur van de hedendaagse kunst.

Den Haag 21.10.06 – 28.01.07

www.mauritshuis.nl

Rubens-Breughel: de mooiste voorbeelden van de artistieke samenwerking van 2 grote Antwerpse schilders.

Jan Dockx

BOEKBESPREKINGEN

HET VERHAAL VAN MARIA VOLGENS APOCRIEFE GESCHRIFTEN

Auteurs: JO CLAES, ALFONS CLAES, KATHY VINCKE

196 bladzijden, meer dan 100 illustraties in kleur

Uitgever: Davidsfonds / Leuven

Ten Have / Kampen

ISBN 90-77942-19

De geschiedenis van Maria, moeder van Jezus van Nazareth, behoort tot ons religieus cultuurpatrimonium, vooral voor miljoenen christenen. Nochtans geven de canonieke boeken van het Nieuw Testament slechts een summier beeld van haar. Het is voornamelijk uit de apocriefe geschriften en uit de mondeling overgeleverde verhalen dat het beeld, dat wij van haar kennen, tot ons is gekomen. Als voorbeeld: de jeugd van Maria, over haar ouders, de geboorte van Jezus, de vlucht naar Egypte en de kinderjaren van Jezus. Deze verhalen die destijds tot de z.g. "gewijde geschiedenis" behoorden dreigen haast vergeten te worden, maar ook alle vroegere kunstuitingen (schilderijen, glasramen, beelden) verliezen hun betekenis. En toch is de figuur van Maria populair gebleven in het geloof van de christenen over de hele wereld.

De auteurs onderzochten apocriefe teksten uit de eerste zes eeuwen en vertellen voor het eerst het hele levensverhaal van Maria.

Zij illustreerden dit mooie boek met een schat van meer dan 100 kleurillustraties van glasramen, prenten, iconen, miniaturen, schilderijen, altaarstukken, fresco's, mozaïeken, wandtapijten enz.

Zowel de tekst als de schat aan illustraties maken van dit boek een echte primeur.

R. Lenaerts

WAT IS EEN GESLAAGD LEVEN

Zoektocht naar de kern van alle dingen.

Auteur: HERWIG ARTS

116 bladzijden

Uitgeverij: Davidsfonds/Leuven

ISBN: 90 5826 400 9

De bekende Antwerpse jezuïet en em. prof. aan de K.U. Leuven en UFSIA Antwerpen, Herwig Arts, formuleert en beantwoordt in dit boek de cruciale vraag die elke spirituele ontdekkingsreiziger zich vroeg of laat stelt: "Wat is een geslaagd leven?", naar de titel van het boek van de Franse agnostische godsdienstfilosoof Luc Ferry: "Qu'est-ce qu'une vie réussie?"

Een geslaagd leven is een zoektocht die ons geleidelijk tot het einddoel brengt – de kern van alle dingen – dat volgens de auteur God is. Ieder mens is geschapen om uiteindelijk God op het spoor te komen en te vinden, in de persoon van Jezus van Nazareth, de vleesgeworden manifestatie van God. In een aantal hoofdstukken nodigt de auteur de lezer uit om met hem op zoektocht te gaan naar de waarheid, de lange reis naar binnen, dus uiteindelijk naar God. Zoals wij de erudiete en belezen auteur kennen uit zijn vroegere werken, kruidt hij dit prachtig geschreven boek met tientallen citaten van theologen, filosofen, romanciers, dichters en mystici, zowel gelovigen, als ongelovigen, joden, hervormden, bekeerlingen enz.

Het is een inspirerend boek voor mensen die niet willen leven van brood alleen.

R. Lenaerts

PERINATALE ACTIVITEITEN IN VLAANDEREN 2005

REDACTIE: H. CAMMU, G.MARTENS, K. DE COEN, C. VAN MOL, P. DEFOORT

2006, 71 bladzijden.

VZW Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie (SPE)

Hallepoortlaan 27, 1060 Brussel - Tel.:02.533.12.10 - Fax:02.534.13.82

In het laatste nummer van *Periodiek* (pg. 19) werd, via buitenlandse krantenberichten (NRC. Handelsblad), duidelijk gemaakt hoe droevig het is gesteld met de registratie en de betrouwbaarheid ervan in de gezondheidszorg in België. Op pg. 20 werd ook verwezen naar de pogingen door de federale minister Demotte om de verwezenlijkingen op dit gebied in Vlaanderen te ondergraven en te recupereren naar Belgisch federaal niveau. Het is ook opvallend hoe België als land in alle internationale vergelijkingen steeds meer ontbreekt, hoe zeer de paarse regeerders het als een modelland willen promoten, waarnaar iedereen zou moeten komen opkijken. Ofwel ontbreken de cijfers voor het gehele land, ofwel worden ze als onbetrouwbaar ervaren om internationale vergelijkingen toe te laten!

Dank zij de nu reeds jaren voor honderd procent doorgezette collectieve inspanning van vroedvrouwen, vrouwenartsen en kinderartsen in Vlaanderen kan nu verslag worden gedaan over velerlei aspecten van de voortplanting. De samenstellers en alle medewerkers hieraan mogen terecht trots zijn op dit resultaat. Deze SPE-gegevens worden wel gewaardeerd in Europese wetenschappelijke epidemiologische onderzoeksprojecten en als betrouwbaar ervaren. Een tweede aspect dat te waarderen valt, is de samenwerking die is gegroeid tussen vroedvrouwen, vrouwenartsen en kinderartsen, waardoor het gehele traject vanaf conceptie tot neonatale leeftijd in oenschouw kan worden genomen

In de eerste zeer overzichtelijke vijftigtal bladzijden behandelt het boekje alle belangrijke aspecten uit het obstetrische en perinatale dossier en uit het neonataal dossier, zoals zwangerschap, geboorte, wijze van verlossing, beademing van de pasgeborene, aangeboren afwijkingen, enz. De beide dossiers werden aan elkaar gekoppeld in het geval dat een transfer van de baby naar een neonatale afdeling nodig was. Bij de registratie werd rekening gehouden met de desbetreffende aanbevelingen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Fédération Internationale de Gynécologie et d'Obstétrique (FIGO). Hierbij wordt zeer regelmatig ook de evolutie tijdens het laatste decennium getoond, waarin een vooruitgang, dan wel stagnatie kan worden gezien. Af en toe had men ook een vergelijking gewenst met andere West-Europese landen of deelstaten, om verder nog verbeteringen na te streven of te verwezenlijken.

Op pg. 52 volgen dan een tiental "eye-catchers" voor 2005, waarin enkele verloskundige records werden gevestigd. Wij behandelen er enkele van.

- De foetale sterfte is de laagste ooit; de daling van de perinatale sterfte dook voor het eerst onder de 6 per duizend (5.9).
- Het aantal geboorten (64 228 baby's, +2,5 %) in Vlaanderen was sinds 1993 het hoogst. Deze toename vond echter vooral plaats in de provincies Antwerpen (+7,3 %) en in mindere mate in Vlaams-Brabant (+2,3 %), niet toevallig de provincies met een hoog aantal jonge immigrantengezinnen. Men kan hierbij nog opmerken dat de situatie in Vlaams Brabant erg vertroebeld is door de aan Vlaanderen opgedrongen gewestvorming van Brussel met alle gevolgen vandien, waaronder bijv., het ontbreken van een betrouwbare registratie ("waar de katten hun eigen jongen niet meer terugvinden"). In West- en Oost-Vlaanderen daarentegen, daalde het aantal baby's in de voorbije tien jaar, respectievelijk -6.8 % en -2,3 %.
- De leeftijd van de moeder bij de geboorten is de hoogste ooit. Het aantal tienermoeders blijft stabiel maar de leeftijd waarop vrouwen hun eerste kind baren wordt nog hoger; 1/14 van de barenden is vijfendertig of meer en 1/126 is de leeftijd van veertig voorbij.
- In 2005 bevielen 2 910 (4,7 %) vrouwen nadat hun zwangerschap kunstmatig was verwekt, een toename van 0,6 %, sinds 2004 en van 1,1 %, sinds tien jaar geleden. Hieraan gerelateerd is de toename van tweelingen (1,75 % van het totale aantal).
- Het aantal kunstmatig op gang gebrachte bevallingen (27,1 %) was nooit zo laag (-10 % lager dan twee jaar geleden), alhoewel er een enorme spreiding bestaat tussen de ziekenhuizen (15,2 % - 40,2 %). Ook het aantal instrumentele verlossingen was nooit zo laag. Beide tendenzen wijzen op een verder streven naar een meer natuurlijk verloop van de verlossingen. Daarentegen was er een stijging van het aantal keizersneden (18,7 %; +4,7 % sinds 1996) en van het aantal epidurale analgesieën (bij 65 %), die in 2005 hun hoogste percentage bereikten. Bij deze stijgingen had men graag enige vergelijking met onze buurlanden gezien, bijv. de Scandinavische landen, vooral omdat blijkt dat keizersneden gepaard gaan met ademhalingsproblemen, zelfs bij voldragen baby's.

Bij al deze tabellen en figuren zijn uiteraard zeer interessante vragen te stellen, zo bijv. blijkt de spreiding van keizersneden in de verschillende ziekenhuizen zeer groot: 10,5 %-29,3 % en voor epidurale analgesie, zelfs 20 % - 82 %. Dit vraagt om nader onderzoek. Zo ook blijkt stuitligging de hoofdindicatie te zijn voor keizersnede, nl. 88,8 %, maar uit tabel 9.7 is de geslachtverhouding bij stuitgeboorten (87,3 jongens voor 100 meisjes) sterk afwijkend van de totale groep (106,4:100). De geslachtsdeterminatie gebeurt bij de conceptie en er is een differentieel verlies tijdens het zwangerschapstraject. Dit betekent echter dat stuitgeboorten een andere populatie representeren en daarom ook anders moeten worden beschouwd dan vaginale geboorten.

Op de daarop volgende bladzijden (56-70) treffen wij nog een aantal interessante, diepgaander beschouwingen aan, met name betreffende de aangifte van levend en doodgeborenen (P. Defoort), over vaginale bevalling na sectio in vergelijking met een herhalingssectio en de gevolgen voor moeder en kind (Verschoore e.a.), en tenslotte over de stand van zaken betreffende het internationaal zeer bekend Oost-Vlaamse Meerlingenregister.

Een opmerking voor volgende jaarverslagen. Om een bredere belangstelling te bevorderen bij de geïnteresseerde leek zouden een aantal afkortingen moeten worden toegelicht, zoals bijv. N* en NIC centra, GBS-problematiek, HELLP, enz. Een overzicht van de thuisbevallingen is een tweede suggestie, omdat zij vanuit bepaalde hoeken, o.a. de antimederalisering, opnieuw meer in de belangstelling zijn gekomen.

Samenvattend, een zeer boeiend verslag en een voorbeeld van hoe de Vlaamse gezondheidszorg zich kan bevrijden van de hinderlijke bemoeizucht van federale afremmende instanties.

P.H. Jongbloet

OVER LEVEN – VERHALEN VAN EEN HULPVERLENER

JOS JONGELEEN

2006, 126 bladzijden, geen illustraties, formaat: 14,5/21 cm

Uitg. Bohn Stafleu van Loghum, Het Spoor 2, Postbus 246 te 3990 GA Houten - www.bsl.nl

Distributeur in België: Standaard Uitgeverij/Manteau, Mechelsesteenweg 203, 2018 Antwerpen www.standaarduitgeverij.be

ISBN 90 313 4741 8

Nur 895/775

Dit kleine boekje bevat een bloemlezing van ervaringen van een hulpverlener uit de GGD (Gemeentelijke Gezondheids Dienst) Rotterdam en illustreert het functioneren van een dergelijke dienst in een grootstad in Nederland. Na een kort voorwoord door Gerard van der Zalm, GGD Rotterdam, volgt een reeks belevenissen van de auteur in het contact met vereenzaamden na het verlies van een partner, een ongeluk, een ramp of mishandeling. De een kan het verdriet hierover snel overwinnen en de draad weer oppakken, anderen kunnen de klap niet meer te boven komen. Ze raken aan de drank of verwaarlozen zich zelf, vereenzamen en komen in een sociaal isolement terecht. Voor deze mensen is er het Vangnettenteam van de GGD. De Vangnetters zoeken deze mensen op en proberen hen te helpen, zodat ze hun leven weer op de rails krijgen en er weer van kunnen genieten.

Jos Jongeleen werkt al jaren in het Vangnettenteam van de GGD in Rotterdam en heeft die narijheid van dichtbij meegemaakt, in alle soorten en maten. Over zijn belevenissen schrijft hij met medeleven, maar niet zonder humor en relativering. Een bont gezelschap trekt in de verhalen voorbij, ieder met de eigen problemen: daklozen, illegalen, verslaafden, mensen met psychische problemen, prostituees en kluizenaars. Het is niet alleen maar doffe ellende, zo laat de schrijver zien. Er zijn ook vele mooie momenten; mensen die uit een diep dal komen en de kracht vinden om weer verder te gaan, mensen die na jaren hun kinderen of kleinkinderen terugzien, en niet te vergeten, veel onzichtbare en ongevraagde hulp en steun.

Over leven biedt een kijkje in het leven van mensen van wie velen liever afstand willen bewaren. Het boek draagt bij aan een beter begrip voor mensen in de marge van de samenleving en is een humaan betoog voor een betere zorg in onze samenleving. Een welkom geluid in een maatschappij die de laatste jaren harder lijkt geworden.

Over leven is geschikt voor studenten en beroepsopleidingen in de richting van maatschappelijk werker, sociaal verpleegkundige, huisarts, psycholoog of psychiater, kortom voor iedereen die zich interesseert aan de problematiek van de mensen die het in de maatschappij zwaar te verduren hebben.

Voor Vlaanderen is het interessant omdat het komt uit die ‘andere werelddhavenstad’ Rotterdam, die sinds de Pim Fortuyn-revolutie, in de kijker is komen te staan en die als model wel eens naar voren is geschoven. Er is een verklarende woordenlijst aan toegevoegd.

P.H. Jongbloet

BEHANDELMETHODEN VAN OBESITAS

J.W.M.GREVE, E.M.H. MATHUS-VLIEGEN, M. VAN RIJSWIJK, P.M.J.ZELISSEN

2006, 78 bladzijden, 22 tabellen en illustraties in zwart-wit, formaat 14,5 op 21 cm

Uitgeverij: Bohn Stafleu van Loghum, Het Spoor 2, Postbus 246, 3390 GA Houten, Nederland www.bsl.nl

Distributeur in België: Standaard Uitgeverij, Mechelsesteenweg 203, 2018 Antwerpen www.standaarduitgeverij.be

ISBN 90 313 4774 4

Het eerste hoofdstuk handelt over de gangbare diëten en waarschuwt de diëtist om feiten van fabels te onderscheiden. Vervolgens wordt de farmacotherapie besproken die uitsluitend een ondersteunende rol heeft in het verkrijgen van een negatieve energiebalans. De laatste twee hoofdstukken behandelen de intragastrische bal-lontherapie en de heekkundige behandeling van morbide obesitas.

J. Dockx

ONDERZOEK EN BEHANDELING VAN PEESAANDOENINGEN – TENDINOSE

KOOS VAN NUGTEREN, DOS WINKEL

2006, 119 pagina's, Formaat 17 x 24.5

Uitgeverij: Bohn Stafleu van Loghum, Het Spoor 2, Postbus 246, 3390 GA Houten, Nederland www.bsl.oc.nl

Distributeur in België: Standaard Uitgeverij/Manteau, Mechelsesteenweg 203, 2018 Antwerpen www.standaarduitgeverij.be

ISBN 90 313 4763 9

NUR 894

De inleiding brengt de anatomie en de histologie van de pees in herinnering, en vult dit aan met recente, nieuwe bevindingen. Ook nieuwe inzichten in de etiologie en het ontstaansmechanisme van peesaandoeningen worden kort geschetst. De auteurs rekenen af met een aantal misvattingen over deze aandoeningen, die nochtans gemeengoed zijn bij de meeste artsen. Klachten aan pezen worden nog te vaak beschouwd als overbelastingsletsel, daar waar ze vaak veroorzaakt worden door een tekort aan beweging, en dat ze integendeel behandeld worden door krachttraining. Ook de term tendinitis is meestal niet correct, want in het merendeel gaat het om een degeneratieproces, en dan spreekt men beter van tendinose.

Aan het eind van de inleiding, maar ook na de andere hoofdstukken volgt er een uitgebreide literatuurlijst.

Daarna worden de meest frequente peesletsels aan de hand van casuïstiek behandeld: achillespeesletsels, tenniselleboog, golfersarm, rotatorcuff lijden, tendinose van de heupabductoren, tendinopathie van de adductoren, patellapeestendinopathie.

Ziektegeschiedenis, diagnosemiddelen en behandeling worden telkenmale besproken. Ook de diverse behandelingsmethodes worden overlopen, maar de nadruk ligt op spierversterkende oefeningen en krachttraining.

Voor de excentrisch toegepaste krachttraining komt ruimschoots aan bod. Voor elke aandoening is er een bijlage waarin die oefeningen minutieus worden uitgelegd, en aan de hand van talrijke foto's zeer duidelijk gedemonstreerd.

Het boek is inderdaad rijkelijk geïllustreerd, met anatomische schema's en platen, en met zeer veel klinische foto's. Dit maakt het vooral voor de fysiotherapeut en de kinesitherapeut een waardevol werkdocument. Door de beknopte maar heldere uiteenzetting van de recente inzichten in deze pathologie is het ook nuttig voor orthopedisten en sportartsen.

Jan Van Meirhaeghe

In Memoriam Dr. Fritz Wollaert

Op 19 juni 2006 overleed in het U.Z.A. te Edegem ons medelid Fritz Wollaert. Hij was geboren te Lokeren op 25 juni 1936, en was als radioloog werkzaam in ziekenhuizen in Oost-Vlaanderen. In de lijn van zijn vader, huisarts te Lokeren, en van zijn broer Dr. Luc Wollaert, huisarts in Merksem, was hij een trouw lid van onze vereniging.

Wij bieden de familie onze oprechte deelneming aan namens het V.G.V.

R. Lenaerts

In Memoriam Mevrouw Troch

Op 15 september 2006 overleed te Oostende Mevrouw Betty (Albertina) Buys, geboren op 19 januari 1916.

Zij was de echtgenote van ons trouw lid Dr. Carlos Troch, de bekende Antwerpse neuro-psiater en gerechtspsiater, die sedert enkele jaren naar Oostende verhuisd is.

Mevrouw Betty Buys was ook eerder weduwe van mijn vroegere vriend en collega Dr. Jozef Pieters, verloskundige te Lommel die tragisch overleed bij een verkeersongeval in 1944.

Oudere collega's zullen zich Dr. Jef Pieters nog herinneren als medewerker en tekenaar van het toenmalige Leuvense tijdschrift Palfijn.

Mevrouw Buys was de schoonzus van Prof. em. Joossens (K.U.L.) en de tante van Prof. Paul Cosyns (U.A.).

Het V.G.V. biedt zijn oprechte deelneming aan.

R. Lenaerts

BRIEFWISSELING

BELEIDSCEL VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN VOLKSGEZONDHEID

Aan de heer dokter Jan Dockx
Dascottelei 78
2100 DEURNE

Brussel, 6 juni 2006

Betreft: Aanspreektitels médecin généraliste agréé en
Monsieur Le Docteur

Geachte heer dokter,

In antwoord op Uw schrijven van 8 maart 2006 betreffende het gebruik van een Franstalige aanspreektitel in aan U geadresseerde briefwisseling, kan ik U meegeven dat er een onderzoek is gebeurd naar de oorzaken van dit verkeerdelijk gebruik van de Franse taal.

Hieruit is gebleken dat de betreffende briefwisseling, dewelke op geautomatiseerde wijze wordt opgesteld, tengevolge een informatica-technische fout een aanspreektitel omvat in een andere taalrol dan deze van de bestemming van de brief. De inhoud van de briefwisseling daarentegen bestaat uit een bericht dat wel is opgesteld in de juiste taal.

In de hoop U hiermee van antwoord te zijn geweest, verzekeren wij U dat alle maatregelen getroffen zijn opdat dergelijke fout zich niet meer kan herhalen.

Met de meeste hoogachting,

Rudy Demotte

Van: Geert Lambert

Aan: Vlaams Geneeskundigverbond vzw
t.a.v. Jan Van Meirhaeghe & Chris Geens
p.a. Ergo De Waellaan 3 bus 14
2100 DEURNE

Brussel 28 juni 2006

Ons kenmerk: 077/280606 bc gl GL/BC/060628/2

Betreft: Persmededeling rond preventie binnen de
gezondheidszorg.

Geachte,

Vooreerst wil ik u danken voor de kopie van uw persmededeling die ik samen met uw schrijven van 19 juni mocht ontvangen. De inhoud heeft mijn volledige aandacht weerhouden.

Het staat minister Demotte natuurlijk vrij zijn visie kenbaar te maken. Het kenbaar maken van een visie staat echter in bepaalde gevallen ver van het effectieve beleid. Hier is dat zeker het geval. *Spirit* zal, samen met hopelijk alle andere Vlaamse partijen, in geen geval een herfederalisering van de bevoegdheden rond gezondheid en preventie steunen. *Spirit* hanteert binnen het regionalisme de regel dat bevoegdheden daar moeten worden uitgevoerd waar ze kunnen resulteren in een beter beleid. Wat preventie betreft heeft het verleden aangetoond dat het regionale niveau uitermate geschikt is voor deze materie.

Steeds tot uw dienst,
Met vriendelijke groeten,

Geert Lambert
spirit voorzitter en volksvertegenwoordiger

Van: Helene Henriët
SABAM
Aarlenstraat 75-77
1040 BRUSSEL

Aan: VGV

Brussel, 31 augustus 2006

Betreft: **Auteursrechten - Reproductie van het werk van Floris Jaspers op de website www.vgv.be/cultuurarchief.htm**

Geachte Mevrouw,
Geachte Heer,

We zijn op de hoogte gebracht van de reproductie van onze repertoire op de bovenvermelde website.

Volgens onze informatie, werd hiervoor geen voorafgaande toelating gevraagd aan SABAM.

Met het oog op de regeling van de reproductierechten verzoeken wij u daarom zo vriendelijk te willen zijn ons **binnen de 15 dagen** mee te delen hoe lang de beelden te zien zijn geweest op de website.

Indien wij na deze termijn geen antwoord hebben ontvangen, zullen wij de verschuldigde auteursrechten voor ons lid aanrekenen voor een periode van 12 maanden.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Inmiddels verblijven wij, met de meeste hoogachting,

Helène Henriët
Reproductierechten

E-post van: Louis Ide

Aan: Helene Henriët

Donderdag 7 september 2006

Kopie aan de voorzitter VGV

Geachte,

Wij hebben uw schrijven van 31 augustus goed ontvangen.

Wij zijn ten zeerste verbaasd over dit schrijven en wensen dan ook in kennis gesteld te worden van degene die uw diensten op de hoogte heeft gebracht.

Het betreft namelijk geen reproductie maar een aankondiging (of elektronische folder) voor de retrospectieve in het PMMK te Oostende (u vindt dat onder de foto). De foto is een deel van de aankondiging ten einde de mensen warm te maken voor de retrospectieve van deze kunstenaar.

Het was immers onder impuls van wijlen dokter de Beule (voormalig voorzitter van de stichting Floris Jaspers) dat dit initiatief tot stand is gekomen. Vanuit deze hoek hebben wij in de hoedanigheid van wijlen de voorzitter daarvoor toestemming gekregen. Dat het wel degelijk een activiteit betrof, kan u vinden wanneer u "cultuur en activiteiten" klikt, vervolgens naar beneden rolt om bij de voorgaande activiteiten foto's te vinden van ons bezoek aan de retrospectieve met o.a. dokter de Beule.

Wij voldoen met dit elektronisch schrijven aan uw vraag te reageren binnen de vijftien dagen. Maar spreken ons pas ten gronde uit nadat een bestuursvergadering is bijeengekomen. Wij moeten handelen conform onze statuten. Wij zullen ook onze raadsman in deze raadplegen.

Gelieve te reageren op deze mail voor ontvangst,
Hoogachtend,
Dr. Louis Ide,
bestuurslid VGV

Ik ben geen jurist en ben bij deze ook niet aansprakelijk voor eventuele fouten die in mijn nadeel of in deze van de vereniging zouden kunnen spelen naar aanleiding van dit schrijven en voorval.

E-post van: Helene Henriët

Aan: Louis Ide

Donderdag 7 september 2006

Beste,

Muziek zou niet bestaan zonder componisten, liedjes zouden geen liedjes zijn als er geen tekstdschrijvers waren, het leven zou geen kleur hebben zonder tekenaars en schilders.

Ook al blijven componisten en tekstdschrijvers vaak verscholen achter de artiesten die hun werken uitvoeren, ook al hebben niet alle beeldende kunstenaars zich laten portretteren, toch zijn de teksten en klanken die wij te horen en de visuele werken die wij te bewonderen krijgen wel degelijk hun eigendom: zij zijn er de auteur van.

Inzake intellectuele eigendom (net zoals voor materiële eigendom) is het absoluut noodzakelijk van de eigenaar (de auteur) toestemming te krijgen om hetgeen hij gecreëerd heeft en wat hem dus toebehoort, te gebruiken.

Verleent de auteur u zijn toestemming, dan heeft hij als eigenaar recht op een vergoeding.

Daarom behoren de auteurs en componisten net als alle andere toeleveranciers en dienstverleners die tot een spektakel bijdragen, de architecten en beeldend kunstenaars net als al wie hun werken hoe dan ook tentoonstelt, betaald te worden.

Elk loon is beschermd door een wetgeving of een paritair comité.

Zo heeft « alleen de auteur van een werk van letterkunde of kunst het recht om het volgens ongeacht welk procédé aan het publiek mee te delen » (artikel 1, § 1, van de Wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten van 30 juni 1994).

De auteur wordt vertegenwoordigd door SABAM, die steeds tot uw dienst staat en zo uw contacten met hem vergemakkelijkt.

Die dienstverlening bestaat er vooral in aan publiekrechtelijke instanties, verenigingen, bedrijven, schouwburgers, bioscopen, producenten van spektakels..., tegen betaling van een vergoeding, VOORAF toestemming te verlenen om het multidisciplinaire repertoire van SABAM, bestaande uit ettelijke miljoenen werken uit de hele wereld die precies haar waarde en eigenheid uitmaken, openbaar te gebruiken zonder die toestemming aan elke auteur afzonderlijk te hoeven vragen.

Aangezien voor de reproductie vooraf geen toestemming werd aangevraagd (het is wel een reproductie omdat de gebruiker van dit beeld verschillend is: PMMK is niet VGV), vragen wij u vriendelijk, overeenkomstig de Belgische auteurswetgeving en op verzoek van ons lid, om ons binnen 15 dagen te laten weten hoelang het beeld op de website te zien is geweest.

Bij voorbaat dank voor uw begrip en medewerking,

Hélène Henriët, SABAM-Beeldende kunsten/Arts
Visuels, Droits de reproduction/Reproductierechten

Van VGV

Aan Mevrouw H. Henriët
SABAM
Aarlenstraat 75-77
1040 BRUSSEL

Antwerpen, 22 september 2006

Geachte mevrouw Henriët,

Wij hebben uw schrijven van 31 augustus goed ontvangen. Wij hebben ook kennis genomen van uw elektronisch antwoord van 7 september 2006.

Wij blijven ten zeerste verbaasd over dit schrijven en herhalen dan ook de uitdrukkelijke wens in kennis gesteld te worden van degene die uw diensten op de hoogte heeft gebracht.

Wij herhalen namelijk dat het geen reproductie betreft maar een aankondiging (of elektronische folder) voor de retrospectieve in het PMMK te Oostende (u vindt dat onder en dus in de onmiddellijke nabijheid van de foto). De foto is een deel van de aankondiging ten einde de mensen warm te maken voor de retrospectieve van deze kunstenaar.

Het was immers onder impuls van wijlen dokter de Beule (voormalig voorzitter van de Floris Jaspers stichting) dat dit initiatief tot stand is gekomen. Vanuit deze hoek hebben wij in de hoedanigheid van wijlen de voorzitter daarvoor toestemming gekregen. Dat het wel degelijk een activiteit betrof, kan u vinden wanneer u "cultuur en activiteiten" aanklikt, vervolgens naar beneden rolt om bij de voorgaande activiteiten foto's te vinden van ons bezoek aan de retrospectieve met o.a. dokter de Beule.

Onze raadsman adviseert dus uw vordering te betwisten en wij nodigen u uit om te bewijzen:

- wie de rechthebbenden zijn op de auteursrechten van dat werk;
- dat u van deze rechthebbenden de rechten verkregen hebt om de vergoedingen te innen.

Onze raadsman wijst er verder op dat de wetgever uitdrukkelijk een uitzondering maakt op het auteursrecht in art. 22 van de wet:

Afdeling 5. - Uitzonderingen op de vermogensrechten van de auteur.

Art. 22. § 1. Wanneer het werk op geoorloofde wijze openbaar is gemaakt, kan de auteur zich niet verzetten tegen :

1° de reproductie en de mededeling aan het publiek, met het oog op informatie, van korte fragmenten uit werken of van integrale werken van beeldende kunst in (een verslag dat over actuele gebeurtenissen wordt uitgebracht); (Err. B.St. 22-11-1994, pp. 28832-5)

2° de reproductie en de mededeling aan het publiek van een werk tentoongesteld in een voor het publiek toegankelijke plaats, wanneer het doel van de reproductie of van de mededeling aan het publiek niet het werk zelf is;

12° de reproductie en de mededeling aan het publiek voor reclamedoelinden, voor openbare tentoonstellingen of openbare verkopen van artistieke werken, voorzover het noodzakelijk is voor de promotie van die gebeurtenissen, met uitsluiting van enig ander commercieel gebruik.

Wij voelen ons dus geenszins aangesproken door uw claim. Wij stellen daarom voor dat u ons een schrijven richt waarin u zich akkoord verklaart met onze visie (gesteund door de wet).

Wij zien uw antwoord tegemoet en tekenen, met de meeste hoogachting,

Dr. Jan Van Meirhaeghe, voorzitter
Dr. Louis Ide, bestuurslid

Van: VGV

**Aan de Heer Guy Verhofstadt
Eerste minister
Wetstraat 16
1000 BRUSSEL**

Antwerpen, 27 september 2006

Geachte Heer,

Deze open brief hebben wij op 25 september 2006 via de pers verspreid:

"In 2004 trad de contingentering in werking. Het aantal artsen zou voor heel het land beperkt worden. Oorspronkelijk was er sprake van 700 artsen in 2004, 650 in 2005 en 600 in 2006.

Vlaanderen besliste daarom het aantal studenten geneeskunde te beperken door middel van een toegangsexamen. Vlaanderen achtte het beter te beperken aan de instroom dan aan de uitstroom (na zeven jaar studeren).

De Franstaligen ondernamen geen echt initiatief, bijgevolg zou een beperking volgen na de studies. Algauw bleek dat het contingent zowel in Vlaanderen (ondanks een ingangsexamen) en in Franstalig België overschreden zou worden. Althans voor het eerste jaar na de in werking tredende contingentering. Want voor de jaren daarop volgend zou Vlaanderen dit ruimschoots compenseren. Met andere woorden: Vlaanderen bleef netjes binnen de contouren van de contingentering en Franstalig België kleurde fors buiten de lijnen. De Franstaligen kampten met een overschot.

Een door Franstaligen gedomineerde planningscommissie adviseerde daarom steevast een ophoging van het contingent. Na een ophoging tot 833 artsen, werd nu in de ministerraad van 20 juli beslist dat het aantal artsen dat mag afstuderen per jaar 975 zou bedragen. Per jaar zou dat nog eens opgehoogd worden met 15 geïmmuniseerde artsen tot 2012.

De omgekeerde beweging t.o.v. het oorspronkelijke plan greep dus plaats in de periode 2004-2006: in plaats van te zakken van 700 naar 600 werd er dus opgehoogd van 700 naar 975.

Het VGV is er zich van bewust dat er een tekort aan huisartsen dreigt. Het contingent huisartsen geraakt zelfs niet opgevuld. Maar het tekort aan huisartsen los je niet op door het totale contingent artsen op te trekken. Je moet de huisartsen gaan herwaarderen, wil je nog jonge mensen voor het beroep motiveren.

De versoepeling – om het zacht uit te drukken- van het contingent artsen dient dus om de Franstaligen te depanneren. Alle Vlaamse inspanningen worden hiermee op de helling gezet en ondertussen hebben duizenden jonge Vlamingen hun studies geneeskunde niet kunnen aanvatten. Als klap op de vuurpijl wordt het contingent kinesitherapeuten wél gehandhaafd en vallen hier terug Vlaamse slachtoffers. Het VGV begrijpt niet dat ook SP.a en VLD collegiaal mee de beslissing namen in de ministerraad van 20 juli. Daarom wenst het VGV een onderhoud met de eindverantwoordelijke van minister-raad: de premier. “

Wij zien uw antwoord tegemoet en tekenen,
Met de meeste hoogachting,

Jan Van Meirhaeghe, voorzitter
Robrecht Vermeulen, ondervoorzitter

E-post van: Dr. Agnes De Graef

Aan: VGV

Grimbergen, 11 oktober 2006

Onderwerp: taalgebruik bij levering getuigschriften

Beste collegae,

Ter verduidelijking mijn adres: Groot-Molenveldlaan 20 te **1850 Grimbergen**, dus Vlaams-Brabant.

Heden ontving ik voor de eerste maal een levering Getuigschriften voor verstrekte hulp via het nieuwe leveringssysteem: bestellen via e-mail bij SPEOS (Belgian Post Solutions) en levering door Taxipost.

Op elk pak staat afzender Postbus 3 **1785 Merchtem**
bestemming **1850 Grimbergen**
sorteercode **VLB 1850**

Alle standaardmeldingen staan er netjes tweetalig (!) op. Dit kan ik nog enigszins maar met tegenzin aanvaarden. Maar de pakjesbezorger van Taxipost was volledig Nederlandsonkundig. Hij sprak uitsluitend de taal van Molière en verstond mij niet toen ik vroeg de pakjes op het tafeltje neer te zetten.

Ik kreeg zin om de bestelling te weigeren, maar dan kan ik binnenkort geen getuigschriften meer afleveren, mijn oude attesten geraken opgebruikt. Bij een minder belangrijke levering zou ik de besteller prompt mét de pakjes buitengegoot hebben.

Nu heb ik braafjes zoals de meneer het vroeg zijn document gesigneerd en gementioneerd dat het over cinq collis ging.

Ik zal bij de collegae uit mijn streek navraag doen of ze op dezelfde manier bediend worden door de post. Kan u als verbond reageren of doe ik het individueel of via het VVB (Vlaamse VolksBeweging)? En bij wie gaan klagen?

Mijn gegevens: Agnes De Graef Groot-Molenveldlaan 20 - 1850 Grimbergen Tel 02.251.21.57 Fax 02.253.16.18

De levering gebeurde op 11/10/06 om 12.40 uur met de Taxipostwagen met nummerplaat STG 132

Met Vlaamse groet,

Dr. Agnes De Graef

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. Rik Casteels, K.U. Leuven
Dr. J. Daels, Het Vlaamse Kruis
Dr. E. De Bleeker, oud-voorzitter VVMV
Prof. Dr. L. Denis, directeur Oncologisch
Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, U.A.
Dr. C. Geens, W.V.V.H.
Dr. J. Huyghe, Kon. Acad. Geneeskunde
Prof. Dr. Jan Peers, K.U. Leuven
Prof. Dr. K. Van Camp, U.A.
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector U.G.
Prof. Dr. G. Verdonk, U.G.
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. Jan Van Meirhaeghe
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris:
Penningmeester: Dr. J. Dockx
Tijdschrift: Dr. J. Van Meirhaeghe,
Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. R. Lenaerts*,
Dr. J. Gyselinck
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Dr. G. Celen, Dr. E. De Sutter,
Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet,
Dr. J. Peremans

* oud-voorzitter

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 45.00
Tot 10 jaar na diploma	€ 20.00
Arts zonder praktijk	€ 20.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 50.00
Artsenkoppel (tot 10 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 25.00
Abonnement "Periodiek/Nieuwsbrief" voor niet leden	€ 20.00

Postrekening nr. 000-0145403-97 Kredietbank nr. 407-3062251-47 Generale Bank nr. 220-0661040-21

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 – bus 14
2100 Deurne – Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14
e-post: vgv@vzv.uunethost.be - webstek: www.vgv.be
Het secretariaat is open alle werkdagen van 9 tot 13 uur

Uitgave van het VGV

- ⚙ Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
- ⚙ Verantwoordelijke uitgever: Dr. J. Van Meirhaeghe, Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
- ⚙ Hoofdredacteur: Dr. J. Gyselinck, Tournibois 5, 7880 Vloesberg
- ⚙ De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs
- ⚙ Drukkerij Jules De Winter, Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen, Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84